

5.¹⁹⁸⁸ 100.^{ÅRG.}

Løssalg kr. 20

STAV OLAV

Redaksjonelt, s. 2

Ny giv!

Viktige dager på Mariaholm, s. 4

På vei mot et pastoralråd

Magnus Røger, s. 12

Anatomen Niels Stensen

Festdag på Romerike, s. 16

Grunnsten til nye St. Magnus på plass

Nytt pavelig rundskriv, s. 18

Et rundskriv om solidaritet

Dordi Glærum Skuggevik, s. 20

Inviter paven til Stiklestad!

ST. OLAV

Ny giv!

Forandring fryder, heter det, og vi for vår del skraper for tiden klistret og barnålene av skiene – våren kom sent på våre kanter i år! – for så å legge hånd på sykkelstyret.

Men ikke all forandring fryder, og slett ikke i kirkelig sammenheng. Hvor mange av oss fulgte den nye norske salmebokens forenklede forelegg og la trøstig i vei med «Her kommer, Jesus, dine små etc.» da vi gikk rundt det grønne glitrende sist jul? Flesteparten holdt seg nok til de kjente, kjære «arme små» – og frydet seg. Ideologisk motvilje, sier De? Religiøs psykologi, spør De oss: Sognepresten i Bergen, Bernt Eidsvig, satte navn på fenomenet for oss under et foredrag her forleden.

Og her nærmer vi oss poenget, selv om sogneprestens eksempler var mer helkatolske. For ordene falt under Oslo Katolske Bispedømmes pastoralsynode i begyn-

nelsen av april – utførlig omtalt i dette nummer av St. Olav – hvor det ble vedtatt å opprette et pastoralaråd i bispedømmet. I hvilken grad det nye råd skal erstatte de gamle rådsstrukturer og utvalg, vil fremtiden vise. Det som imidlertid står fast, er at vi får et forpliktende felles forum for samarbeid mellom biskopen, prestene, ordensfolk og legfolk om pastorale spørsmål. Det har vi hittil manglet, mange vil også si savnet.

Nye strukturer betyr ikke nødvendigvis at de gamle har spilt fallitt, kun at de har spilt lenge nok, og at der må ny regi til. Kirkens «uovervinnelige stabilitet», for å låne et uttrykk fra Det første Vatikan-konsil, ligger blant annet i – eller burde blant annet ligge i! – dens evne til stadig selvkorrektur og fornyelse. Eller for å si det mer bibelsk: årvåkenhet overfor bokstaven som så lett dreper ånden.

Det dreier seg altså ikke bare om en ny pastoral vri, men forhåpentligvis også om en ny giv. Og det kan trenge. Vi står, både som Kirke og som enkeltkristne, overfor store utfordringer her hjemme: stor tilvekst på grunn av asylsøkere og flyktninger, prestemangel, synkende antall ordensfolk, likegyldighet hos mange troende, stigende fremmedgjøring hos andre, glød og innsatsvilje på atter annet hold, mindre tilgang på materiell støtte utenfra, tegn på vilje til «selvber-

ging» både sånn og slik – for bare å nevne noen momenter i en meget sammensatt situasjon.

Nye strukturer er i seg selv ingen garanti for bedre takling av problemer og utfordringer. Når det gjelder det fremtidige Pastoralråd, vil dets «velsignelse» – og fryd – blant annet være avhengig av en vellykket valgordning: ingen lett oppgave å formulere den innen vår brogede norsk-katolske geografi. Andre viktige ingredienser for en virkningsfull ny giv er nytenkning og – ikke minst – vilje til samarbeide, også med instanser utenfor rådets egne rekker, og ut fra den forutsetning at ens samarbeidspartnere satser minst like megen god vilje som en selv.

Man vet hva man har, men ikke hva man får, er skeptikerens svar på våre innledende ord om den frydefulle forandring. Begge utsagn er sanne – på sin måte. Skjønt for vårt formål, altså når det gjelder det kommende Pastoralråd, er det kanskje mer hensiktsmessig å anlegge et litt annet synspunkt. Og det låner vi fra G. K. Chesterton, som ingen skal mistenke for å sogne til de lettroende all-forandring-er-av-det-gode-tilhengere. Han sier et sted noe slikt som at vel er det leit når noe prøves og viser seg å slå feil, men det er likevel adskillig værre når man feiler fordi man lar ting forbli uprøvd.

*Uten Den Hellige Ånd er Gud langt borte,
er evangeliet død bokstav,
er Kirken bare en organisasjon.*

*I Den Hellige Ånd er den oppstandne Kristus nærværende,
er evangeliet en kraft til liv,
gjenspeiler Kirken Treenighetens liv.*

Fra «Oremus. Svensk katolsk bönbok.»

3

*Kom, Hellige Ånd, fyll dine troendes hjerter og tenn i dem
din kjærlighets ild.*

En gledelig melding: antall prester er stigende

For første gang på mange år er tallet på katolske verdensprester nå stigende. Antall prestevielser stiger også, likeledes tallet på kandidater ved presteseminarer. Tallet på permanente diakoner er steget kraftig.

De ca. 850 millioner katolikker verden over ledes av nærmere fire tusen biskoper.

Kardinalkollegiet består for tiden av 136 medlemmer. KATOLSK ORIENTERING

Ordensstatistikk

Ifølge den pavelig årbok for 1988 er medlemstallet sunket hos 11 av de 15 største mannlige ordenssamfunn i forhold til fjorårets. Oversikten viser størst nedgang hos jesuittene (-381), mens karmelittene har den største tilvekst (+67). Likevel topper jesuittene statistikken med i alt

26.236, medlemmer, dernest følger fransiskanerne med 19.738 (-299 i forhold til i fjor) og Salesianerne med 17.161 (-72). Dominikanerne «ligger på sjetteplass» med 6.829 og kan vise til en tilvekst på 60. Oblatfedrene, her i Norge kjent for sitt virke i Stavanger og omegn i de siste tiår, teller 5.688, det er 43 færre enn i 1987.

— Svært ofte skyldes dannelsen av nye institusjoner i Kirken konflikter som prøves bilagt, men jeg kan glede dere med at det ikke er tilfelle med det planlagte pastoralråd — det fremgår tydelig av høringsdokumentene, sa pater *Albert Raulin OP* i et innledende foredrag under pastoralsynoden på Mariaholm om opprettelse av et permanent pastoralråd for Oslo Katolske Bispedømme. — Det man er redd for, er at vår nåværende pastorale virksomhet smuldrer hen om der ikke skapes et felles organ.

— Også pastor *Bernt Eidsvig*, en annen av innleiderne, plaiderte klart for felles innsats, koordinering og planlegging som svar på de presserende pastorale utfordringer vi står overfor: — Klarer ikke vår kirke å tilføre alle praktiserende medlemmer det de trenger for å leve som kristne, å nå dem som fjerner seg fra Kirken, å kalle tilbake de lunkne og frafalne, da er vår forkynnelse ikke troverdig, og det har vi ikke lov til å leve med, lød hans klare utfordring til de 64 møtedeltagerne.

— Den spontane applaus for følgende uttalelse fra *Berit Müller* ved møteslutt bør tolkes som et svar på utfordringen: — Nå ser vi alle mer på helheten — man ivaretar ikke så hektisk sine egne interesser, men ser på det felles ansvar.

— Et lettelsens sukk fra biskop *Gerhard Schwenzer* da synoden var vel over og beslutningen om å opprette et pastoralråd lå på bordet: — Jeg er glad for møtet, glad for resultatet. Den engstelse for det nye og uprøvede jeg ærlig må innrømme jeg hadde på forhånd, er borte: Ingen bekymring for å bringe saken i havn med slike mennesker å støtte seg til!

Så langt synoden i lett utvidet telegramform. I det følgende vil vi gå mer i detalj, og først se litt på forhistorien og på forarbeidet. (Se også St. Olav nr. 1-87, 5-87 og 2-88).

Sent ute?

«Opprettelsen av pastoralråd er

nevnt og anbefalt i Det 2. Vatikan-konsils dokumenter og nedfelt i kirkeretten,» het det bl.a. i det høringsdokument som ble sendt ut til menigheter og organisasjoner i Oslo Katolske Bispedømme (OKB) for godt over et år siden. På den bakgrunn kan det se ut som om det

katolske Norge ligger noe på etter-skudd: Konsilet ble avsluttet i 1965, og den nye kirkeretten trådte i kraft i 1983!

Men sendrektigheten er bare tilsynelatende: Vi lå faktisk i forkant av utviklingen da biskop Jacob Mangers — meget forutseende — oppret-

Høyaktuelt emne under Nordkat- møte

Den 22. – 24. april møttes ca. 40 representanter for legmannsråd, pastorlråd og menigheter i Norden for – gjennom foredrag og diskusjoner – å søke å kaste lys over følgende høyst aktuelle emne: «Nordiske katolikkers betydning i arbeidet med å gi etniske og kulturelle minoriteter en best mulig fremtid i de nordiske land». St. Olav vil komme tilbake til saken i et senere nummer.

Innvandrere er ikke noe nytt i Norge Sett i forhold til folketallet var det i 1920 like mange utlendinger i Norge som det er i dag, sier forsker Bente Puntervold Bo i et intervju med Riksteatrets blad – i forbindelse med forestillingen «Pakkis». Mange tror visst at vi ikke har hatt

innvandrere i Norge for pakistanerne kom.

Hun minner samtidig om at når vi i dag har ca. 100.000 utlendinger i Norge, er det bare en åttendedel av antallet nordmenn som i sin tid utvandret til Amerika.

ET PASTORALRÅD

5

tet et legmannsråd for OKB i 1961. Senere ble det opprettet slike råd i de to andre stift, Trondheim og Tromsø. Samarbeidet mellom de tre ble formalisert ved opprettelsen av Norsk Katolsk Legmannsråd som igjen har kontakt – om enn noe løselig og tilfeldig sådan – med pastorallrådene i de øvrige nordiske land og med Europeisk Forum, den felles plattform for europeiske legmannsråd.

Søsterrådet ble opprettet kort etter Legmannsrådet og ble snart representert der. I dag har Søsterrådet veket plassen for Rådet for overforstanderinner. I konsilets fotspor fulgte opprettelsen av Presterådet.

Det er for en stor del fordi disse tre selvstendige råd har fungert tilfredsstillende – til tider mer, til tider mindre – at behovet for et tillegg eller en erstatning i form av et pastorallråd ikke har meldt seg før nå. I alle fall ble det slik at biskop John W. Gran, som overtok etter biskop Mangers i 1964, uttrykkelig valgte å bygge på de tre eksisterende råd med mulighet til å innkalle til et pastorallrådsmøte «ad hoc» hvis et viktig emne meldte seg som best kunne behandles i et slikt forum. Denne muligheten ble benyttet et par ganger.

De tre rådene har stort sett levet sitt egenliv og utviklet seg langs hver sin linje. Og det har ført til at intet fast organ (bortsett fra det biskoppe-
lige kanselli og det såkalte «bispedømmeråd», med kun geistlig representasjon) egentlig var innstilt på og utformet med tanke på helheten.

Pastoralråd:

Fra «Katolsk minileksikon» av Helge Clausen (Katolsk Forlag, København 1988):

Pastoralrådet. En valgt forsamling af repræsentanter for præster, søstre og lægfolk, der er ansvarlige over for og sammen med biskoppen for løsnin-
gen af de opgaver af pastoral, karitativ og administrativ/økonomisk art, som hovedsagligt angår hele bispedømmet. Har i Danmark fungeret i 4-års perioder siden 1970. Valgrets- og valgbarhedsalder: 16 år.

Dermed gikk vi glipp av bl.a. en felles pastoral planlegging på lengre sikt.

Tiden moden?

Behovet for en videreutvikling av rådsstrukturen ble først tatt opp på et presterådsmøte i september 1986, som nettopp hadde til formål å planlegge det pastorale arbeid. Men hvordan kan prestegruppen klare det uten organisk forbindelse med legfolket? Derfor kastet man ballen over til legfolket under Legmannsrådets høstmøte på Mariaholm kort etter.

Prestene var altså de første som satte frem tanken om et pastorallråd: Var de også de første som kjente skoen trykke både her og der? Eller som kjente trykket mest beklemmende? Eller som følte at de gamle strukturene til dels viste tegn til en viss materialtrettthet, til dels gikk på rutinert tomgang, hver i sin fastlagte bane, som kun mer og mindre tilfeldig krysset de andre baner?

Faktum er i hvert fall at utspillet kom fra prestene, og derfor var det

naturlig at presterådet spilte en vesentlig rolle i starten. Et første viktig skritt var at biskopen opprettet et arbeidsutvalg med det mandat å finne ut av hvordan biskpedømmet i sin helhet kunne bestemme seg for om det skulle ha et pastorallråd eller ikke, og hvordan statuttene for et eventuelt pastorallråd kunne bli vedtatt før de ble bekreftet av biskopen.

Utvalget har ikke ligget på latsiden. Et omfattende høringsdokument ble, som nevnt innledningsvis, sendt ut for vel et år siden til menigheter og organisasjoner, i alt 35 instanser, som ble bedt om å ta stilling til opprettelsen av et evt. pastorallråd og dets oppgaver, mandat og sammensetning. Senere fulgte nærmere forslag til vedtekter: Høringsrunden hadde vist at det stort sett var positive reaksjoner på tanken om et pastorallråd, dog under den mer og mindre klart uttalte forutsetning at det ikke blir et «supperåd» – for å bruke litt mindre diplomatiske vendinger enn høringsinstansene. Et kompetent og handlekraftig arbeidsutvalg til å sette rådets anbefalinger ut i livet, ble sterkt anbefalt av flere av høringsinstansene.

Til saken

Det var disse forslag til vedtekter – og med dem spørsmålet om pastorallrådet skulle opprettes – man skulle ta for seg under møtet på Mariaholm nå i april der biskopen, etter en forslagsliste fra arbeidsutvalget, hadde invitert representanter for menigheter, organisasjoner og funksjoner i bispedømmet.

Gjeld etter pavebesøk

Seks måneder etter pavens besøk i USA sliter kirkeledelsen i California fremdeles med en gjeld på over 2,6 millioner dollars: bl.a. gjenstår 1,5 millioner for pavens 6 timer lange visitt i bispedømmet Monterey. Også i Phoenix, Arizona, er det ubetalte regninger: 163.000 dollars for leie av et stadion. Regningene er ellers betalt i de andre byene paven besøkte under sine 10 dager i USA i september i fjor. INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE

Kvinneflertall på finsk kirkemøte
Den evangelisk lutherske kirke i Finland har for første gang fått et flertall av kvinner blant lekfolkets representanter til Kirkemøtet. Av 64 lekmenn er 36 kvinner. Men noe fullstendig flertall har de ikke. Prestene har en egen kvote på 32 representanter, og de ialt ni biskopene er selv sagt med i Kirkemøtet. Og ennå er det et klart mannsflertall i denne gruppen. Bare to av prestene er kvinner . . . NØP

Finland har fått 96 kvinnelige prester

Den sjette mars i år fikk Den evangelisk lutherske kirken i Finland sine første kvinnelige prester. Ialt ble 96 kvinner ordinert til prester, og de fleste av dem hadde praktisert som lektorer i mange år. Men dette er kun begynnelsen. Bare i Helsingfors venter nå 80 kvinner på å bli ordinert. Og fire finske kvinner som har blitt presteordinert i andre nordiske land, har nå

6

Møtet var først planlagt til høsten 1987, men ble på biskopens anmodning utsatt. Biskopen ønsket også at møtet skulle kalles «pastoralsynode», et navn som understreket at det var en engangsforsteelse, og at et eventuelt pastoralråd lå i fremtiden.

Formennene for legmannsrådene i de to andre stift i vårt land var til stede som observatører, og som «påminnere» om at den vei OKB velger, ikke er uten betydning for de andre stift, og at det er av vesentlig betydning også i fremtiden å beholde den offisielle kontakt mellom stiftene som Norsk Katolsk Legmannsråd hittil har stått for. Dette siste punkt var også blitt understreket av mange av høringsinstansene. I Nord-Norge er man forøvrig godt i gang med forberedelsene til et pastoralråd, og man tør vel regne med at også Midt-Norge, som nå endelig har fått en apostolisk administrator, vil tenke over saken.

Andre meget nyttige gjester ved synoden var Ellen-Marie Lebahn, som har lang erfaring fra det danske legmannsråd bak seg, og Jan Folkegård, formann i det svenske råd. De bidrog med verdifulle erfaringer fra sine respektive land og sparte derved synoden for megen unødig famling.

Innledende oppvarming

Synodedeltagerne hadde fått tilsendt saksdokumenter i form av utkast til vedtekter pluss en sammenfatning av resultatene av høringsrunden i god tid på forhånd. Første punkt på dagsordenen, etter biskopens velkomstord, var ytterligere informa-

sjon i form av statistisk materiale om OKB (presentert av Gunnar Markussen), tall som – kort fortalt – viste at vi er en relativt «ung» kirke her hjemme (hva aldersfordeling angår!), og at vi vokser raskere enn noe annet kirkesamfunn i landet.

Tilveksten skyldes ikke masseflukt fra statskirken (i overkant av 50 konvertitter pr. år i OKB) eller andre trossamfunn. Det er ingen hemmelighet at tilveksten bunner i en tilstrømning av asylsøkere og innvandrere til vårt land de siste år som mangler sidestykke i norsk historie. «For å ta en omtrentlig regel, så har man sagt at halvparten av alle utlendinger som kommer til Norge, er katolikker, og på sitt omtrentlige vis er denne regel ennå ganske sann . . . jeg vet at jeg, i parentes bemerket, i en høymesse i Bergen i beste fall blir forstått av 50% av menigheten,» som sogneprest Bernt Eidsvig uttrykte det i sin kommentar – «fra det pastorale synspunkt» – til tallmaterialet. Vi er på vei til å bli en slags «sjømannskirke» der de norske katolikker er i mindretall, og hvor mange av disse norske er første-, annen- eller tredje-generasjons nordmenn.

Pastor Eidsvigs sentrale anliggende ble sitert i innledningen til denne artikkelen, men tåler gjentagelse – ikke minst fordi den utfordring han peker på, angår oss alle – enten vi velger å gjøre noe med den eller ikke! – og fordi den vil stå sentralt i det kommende pastoralråds virke: «Våre kirker er fullsatte og vel så det, særlig i de større

menigheter. Men hva skjer egentlig? Er der også en kvalitativ vekst som gjør det mulig å følge opp dem som kommer til oss? Eller skal det samme skjelett bære en meget tyngre og stadig fetere kropp – for å si det uappetittelig? Klarer vi dessuten å ta vare på dem som lenge har tilhørt Kirken her og drive dem til innsats for de nye oppgaver som følger av vekst, eller mister vi katolikker fordi vi er overmannet av oppgaver? Til sist blir dette et pastoralteologisk spørsmål, om *forkynnelsen*, som jeg setter lik hele Kirkens vitnesbyrd om Kristus, om forvaltningen av sakramentene, om katekese og karitativt arbeid etc. *Forkynnelse*s anliggende er å nå alle som er katolikker i Norge, uansett nasjonal, kulturell eller sproglig bakgrunn på en *troverdilig* måte.»

At det her dreier seg om adskillig mer enn rask og grei integrering, sier seg selv. Vi vet av erfaring hvor vanskelig integreringen har vært for de europeiske flyktninger som kom til oss etter siste krig eller etter opprøret i Ungarn i 1956. Hvor meget vanskeligere blir det da ikke for dagens mange asiater og latin-amerikanere som er langt mer «eksotiske» i forhold til det norske?

Kort sagt: Pastor Eidsvigs «situasjonsanalyse», som også med bekymring omfattet den 1/3 av de «innskrevne» katolikker som «er katolikker bare i navnet», var – indirekte – en klar oppfordring til planlegging, nytenkning og pastoralt samarbeid på bredest mulig basis, ut fra det felles ansvar.

fått rett til å utføre prestedtjeneste i sitt hjemland.

Men også i Finland er det biskoper som motsetter seg kvinnelige prester. Biskopen i Uleåborg, Olavi Rimpiläinen, har fått ti anmeldelser for å ha unnlat å følge finsk lov. Saken er foreløpig oversendt til ledelsen i kirken for utredning, men mange mener unnlatelsen er det samme som tjenesteforsømmelse for en offentlig tjenestemann. Hvis det er tilfelle, kan avskjedssak bli resultatet av anmeldelsene. NØP

Flest brev fra USA og Frankrike

— Jeg får flest brev fra USA og Frankrike, og brevene kommer ikke bare fra biskopene, men også fra legfolk, opplyste Troskongregasjonens formann, kardinal Josef Ratzinger, i et intervju med bispedømmeavisen «Catholic New York» for en tid siden. Han mente grunnen er det høye utdanningsnivå og de demokratiske tradisjoner i de to land.

I de fleste brevene moter man «en dyp lojalitet til den Hellige Stol», sa kardinalen, og det til tross for at brevene ofte tar opp kontroversielle temaer. De gjenspeiler meningene til «typiske katolikker» som er opptatt av Kirkens fortsatte beståen.

HERDER KORRESPONDENZ

7

Arbeidsomme dager med foredrag, gruppediskusjon og plenums møter under pastoralsynoden på Mariaholm om opprettelse av et fast pastoratråd for Oslo Katolske Bispedømme. Bildet er fra det avsluttende møte i plenum. Foto: Jerzy Marszalek.

Danske og svenske modeller

«Velg vedtekter som er til å leve med innen Kirken, og som ikke stiller biskopen i en vanskelig situasjon i forhold til Roma.» var et av Ellen-Marie Lebahns gode råd da hun delte sin erfaring fra det danske pastoratråd, som har eksistert siden 1970, med forsamlingen på Mariaholm. Den nye kirkeretten av 1983 «inneholder sterke begrensninger i forhold til nordisk tradisjon», og nettopp derfor er det uhyre viktig å finne en «konsensus som alle kan leve med.»

I Danmark satser man på frie valg, ikke et råd sammensatt av «funksjonsbestemte personer» slik det norske forslaget, bygget bl.a. på høringsuttalelsene, stort sett legger opp til. Den danske modell er nærmest et «alles valg på alle», dog med klare regler for å sikre distriktsrepresentasjon og en passende fordeling på Kirkens «stender»: De 44 plassene i rådet er fordelt på 10 prester, 6 søstre og 28 legfolk. Biskopen presiderer i rådet, men er selv ikke medlem siden «rådet jo skal råde ham».

Den svenske gjest Jan Folkegård kunne opplyse at den katolske kirke, med sine 129.000 medlemmer, nå er det nest største kristne samfunn i Sverige. Det svenske pastoratrådet er av relativt ny dato, fra 1983, og er sammensatt etter andre regler enn det danske: I Sverige møter stort sett funksjonsbestemte representanter fra menigheter, råd, organisasjons- og mediesiden etc. En «styrelse» med betalt sekretærhjelp tar seg av de løpende forretninger. (I parentes bemerket opplyste Folkegård at de løpende forretninger for tiden iler meget sakte idet sekretærhjelpen er nær på heldagsopptatt med det tilstundende pavebesøket).

Pastoralteologisk begrunnelse

Den siste håndspåleggelse før man gikk i gang med fri diskusjon i grupper, som var selve hovedoppgaven for pastoralsynoden, stod pater Albert Raulin for: «Pastoralteologisk begrunnelse for opprettelsen av et pastoratråd på bakgrunn av høringsdokumentene» het posten på dagsordenen. Hans utgangspunkt ble siktet innledningsvis, men bør understrekes på nytt da foredragsholderen selv la meget stor vekt på det: Forslaget om å opprette et pastoratråd i OKB begrunnes ikke med konfliktsituasjoner i bispedømmet; ingen pressgruppe tvinger biskopen på defensiven i håp om å kortslutte hans autoritet; bispedømmet lider heller ikke under en autoritær lederstil som det må verge seg mot; det finnes ingen reell spenning mellom geistligheten og legfolket.

Hva koster en sogneprest?

Episkopale og lutherske menigheter i USA betaler mer for å holde seg med en sogneprest enn de romersk-katolske gjør. Ifølge en nylig offentliggjord undersøkelse koster en episkopal sogneprest sin menighet gjennomsnittlig 45.000 dollars, en luthersk 39.000 og en metodistisk 35.300 dollars pr. år: Katolske sogneprester derimot bare 26.400 dollars. Kostnadene innbefatter lønn, sykeforsikring, pensjonsinnskudd, etterutdannelse og boutgifter. KNA

Nord-koreanere hos paven

I den stille uke var seks nordkoreanske katolikker — fem menn og en kvinne — på besøk i Roma og ble mottatt privat av paven. De seks er den første gruppe nordkoreanske katolikker som har fått tillatelse til å reise til Vatikanet.

Ifølge en sør-koreansk kirkelig talsmann gikk de seks til skrifte og mottok nattverden for første gang på årtier. Det var også første gang de deltok i en messe etter den liturgi som ble innført etter Det

2. Vatikankonsil, og første gang de hørte messen på sitt eget språk: «Det var en stor opplevelse for dem; de var dypt bevegte.»

Flere måneder med uformelle kontakter mellom Vatikanet og Nord-Koreas myndigheter gikk forut for reisetillatelsen. De kommunistiske makthavere tvang kirken i Nord-Korea under jorden på slutten av 1940-årene, og i dag regner man med at det er færre enn 1.000 katolikker i landet.

ORIGINS

8

Det betyr ikke at det hersker idylliske tilstander her hjemme, men de opprivende konfrontasjoner som skjer i mange bispedømmer verden over, er vi stort sett forskånet for. Det betyr ikke at ikke samarbeid og planlegging kan bedres, og at det er adskillige oppgaver vi ikke engang har begynt å tenke over på alvor.

En mulig — og langt fra uvesentlig — konflikt øynet foredragsholderen likevel i landskapet: «en eventuell konflikt mellom den offisielle kirkeretten og vår nordiske måte å oppfatte et pastoralaråd på; det er ingen hemmelighet at nordmenn holder fast ved demokratiske tradisjoner som på sydligere breddegrader ikke er en selvfølge. De problemer som kirkerettens ordlyd reiser (det dreier seg om can. 511–514 i kirkeretten), er av såpass alvorlig art at jeg gjerne stanser ved dem og prøver meg på en kommentar til Kirkens alminnelige rett med henblikk på våre lokale forhold. Det er nemlig i høy grad en pastoral holdning.»

Det «alvorlige» ligger ikke i kirkerettens presisering av at et pastoralaråd utøver sine funksjoner «under biskopens autoritet»: «Katolske kristne i Norge er seg bevisst å ville stå under biskopens autoritet i alt som angår Kirkens pastorale ansvar,» mente pater Raulin. «Det gjelder å dele dette ansvaret, ikke svekke biskopens posisjon. Såpass katolske er vi!».

Heller ikke kirkerettens ønske om at rådet skal «vurdere og foreslå praktiske løsninger» når det gjelder

Pastoralteologisk munterhet

Siden teologisk munterhet stort sett er en sørgelig sjelden vare på det norske teologiske marked, gir vi videre til leserne pater Albert Raulins muntre innledning til et tilsynelatende knusktørt emne under pastoralsynoden på Mariaholm.

Den serveres med et smil — og garnert med paterens léende tillatelse.

Det er ikke nok med at vi på en pastoralsynode planlegger opprettelsen av et pastoralaråd. Den opprettelsen skal også ha en pastoralteologisk begrunnelse, og det er den jeg har påtatt meg å gjøre rede for.

Da kan dere forstå at jeg måtte finne ut av hva nordmenn flest forbinder med uttrykket «pastoral». Og da gikk jeg til den bok som er min beste venn i slike situasjoner: Gyldendals synonymordbok i Den blå serie.

Resultatet av dette var så overraskende at jeg må innvie dere i mine sproglige oppdagelser: «Pastoral» assosieres med to og bare to ord: *geistlig* og *idyllisk*. Allerede det var spennende: skulle vi orientere vårt møte i geistlig eller i idyllisk retning? Ved å slå opp på «geistlig», fant jeg nemlig: kirkelig, klerikal, prestelig og åndelig. Og under idyllisk: fredelig, fredfullt, harmonisk, landlig, naturskjønt, patriarkalsk, ukunstlet, uskyldig og yndig.

Her foreligger altså mange muligheter. Med vårt ord i behold kan vi oppfatte vårt pastoralaråd som en «klerikal sammenkomst av uskyldige og yndige mennesker som i landlige og naturskjønne omgivelser dyrker freden under ledelse av en patriarkalsk biskop.» Dere må innrømme at det smaker av fugl!

Men vi kan også, fremdeles med vårt ord i behold, tegne møtets profil på en noe annen måte, ut fra den samme liste synonymer. Og da vil jeg foreslå følgende: en forsamling som er kirkelig uten å være klerikal og åndelig uten å være eterisk; som, i den utstrekning den taler om den prestelige karisme, konsentrerer seg om det alminnelige prestedømme; som tilstreber fred og harmoni i bispedømmet uten å være tannløs; som innser at man kommer lenger med nestekjærighet enn ved å være yndig; som er ukunstlet uten å være naiv; som ikke er mer idyllisk enn at den vet at kristenlivet er en kamp mot mørkets makter, og at vår Herre er den korsfestede.

Når jeg i det følgende prøver å gi en teologisk begrunnelse for opprettelsen av et pastoralaråd, er det en slik profil jeg tenker på og tilstreber. ●

det pastorale arbeidet, kommer på tverke av norsk tradisjon og lynne: «Dette burde passe utmerket for nordmenn som stort sett er pragmatisk anlagt... Man kan vente seg meget av et pastoralaråd i form av

nye, ferske idéer, forhåpentlig også i form av tiltak.»

Et annet punkt hvor det «tilsynelatende kan oppstå en konflikt mellom det vi søker å etablere og den alminnelige kirkerett, er tolkningen

Vietnam: motstand mot saligkåringen av martyrer

I juni vil 96 vietnamesere, 11 spaniere og 10 franskmenn bli saligkåret i Peterskirken. De ble drept i Vietnam — på grunn av sin tro — på 17- og 1800-tallet.

Den kommunistiske regjering i Hanoi har kritisert saligkåringen. Det blir hevdet at Romas beslutning forvrenger landets historie, fornærmer de ikketroende og er et angrep på landets enhet.

Det er presidenten for kommisjonen for religiøse anliggender, Nguyen Quang Huy, som erklærer dette overfor det kommunistiske partiorgan «Folket».

Det blir også hevdet at saligkåringen skader forholdet mellom staten og landets katolikker og hindrer Vietnam i å ha et vennskapelig forhold til Vatikanet.

KATOLSK ORIENTERING

Moder Teresa

I mai måned reiser moder Teresa til Sovjet og til Kina for å åpne nye sentre for sine søstre: «Kjærlighetens misjonærer». Cirka 70 sentre er spredt verden over, i kommunistiske såvel som i ikke-kommunistiske land. Hennes orden opplever stadig ny tilgang. KATOLSK ORIENTERING

av det vi (i forslaget til vedtekter) kaller en *medbestemmelsesrett*. Ifølge kirkeretten er et pastoralråd kun rådgivende (can. 514), dette ordet har man med vilje unngått i forslaget til norske statutter. Bruken av ordet *medbestemmelsesrett* er valgt for å understreke «at samtlige katolikker har rett og plikt til å være med, direkte eller indirekte, når noe viktig, ja, kanskje avgjørende, skal bestemmes... Noen motsetning mellom den alminnelige kirkerett og våre statutter er det følgelig overhodet ikke. Langt fra å hevde at vi er dårlige katolikker ved å hevde at vi har *rett* til å være med i vesentlige *bestemmelsesprosesser*, viser vi dermed at vi er gode katolikker. Og bispedømmet måtte være i en helt elendig forfatning om det ikke kunne fungere uten å frata oss en rett som er risset inn i vår dåp og vårt alminnelige prestedømme.»

Denne brannfakkell av en utlegning var til adskillig opplysning for forsamlingen og inspirerte til nyttig meningsutveksling og ytterligere presisering i gruppediskusjonene. Foredragsholderen samlet selv trådene ved synodens slutt: erstatt *medbestemmelsesrett* i statuttene med *rett til å være med i den pastorale bestemmelsesprosess*. Formuleringen høstet synodens ubetingede tilslutning.

Gruppediskusjoner og plenum

Synodens viktigste arbeid ble gjort i de seks diskusjonsgruppene (i hver gruppe var det prester, søstre og flest legfolk) hvor man tok for seg forslagene til vedtekter: Konklusjoner og

vedtak ble referert i plenumsmøter. Formålsparagrafen ble ansett for så viktig at samtlige grupper skulle behandle den. De andre problemer, så som sammensetningen av rådet, det planlagte arbeidsutvalgs ansvar og oppgaver, forholdet til eksisterende råd og utvalg, ble fordelt på de forskjellige gruppene.

Det overordnede mål for gruppearbeidet var selvsagt å ta stilling til spørsmålet om vi skal ha et pastoralråd i OKB eller ikke. Arbeidet med statuttene virket — i hvert fall i noen grupper — som en katalysator i så måte. Den frie samtale i mindre fora virket også rissende på atmosfæren:

Her var det plass for motforestillinger, mulighet til meningsbrytning/utblåsning, klargjøring og poengtering — i den relativt avslappede og fortrolige atmosfære som skapes rundt et passe stort bord.

Det har liten hensikt og ville dessuten fullstendig sprengte St. Olavs på forhånd nokså trange rammer å referere i detalj de mange synspunkter og idéer som kom frem i grupper og plenum. Her må møteledelse, referenter og de ansvarlige for vedtektenes videre skjebne rydde opp og trekke konsekvenser. Noen store linjer var likevel relativt lett å registrere:

Fordi myndighetene nekter . . .

I Thailand, — et av de land der Redd Barna har egne prosjekter, — regner man med at rundt tretti tusen ungjenter er prostituerte, de fleste av dem mot sin vilje. Barneprostitusjonen er resultatet av fattigdommen på landsbygda. Den er også resultat av stor arbeidsløshet blant ungdom, vekst i turistindustrien og tilstrøm-

ning til byene. Og barneprostitusjonen får eksistere fordi myndighetene nekter for at den eksisterer . . .

De som tjener mest på utnyttelsen av ungjenter, er eierne av bordellene. Ikke sjelden, — når noen klarer å avdekke eierforholdene, — viser det seg at store summer havner hos respekterte samfunnsborgere. REDD BARNA-AVISA

Kirken trenger kunst!

Paven oppfordrer den katolske kirke til å sørge for at det skapes flere kunstverk av ekte religiøs kvalitet. Kunsten for kunstens skyld, — utelukkende med relasjon til kunstneren selv, og uten forhold til Skaperen og den verden Han har skapt, — har ingen plass i den kristne billedforståelse, skriver paven i anledning 1200-årsfeiringen av det annet konsil i Nikea.

KATOLSK ORIENTERING

10

- stor tilslutning til tanken om det felles ansvar og den forpliktelse det innebærer til å ta den annen part på alvor, og til å samarbeide i godviljens ånd;
- stor enighet om at et pastorallråd må bli så representativt for *hele* bispedømmet som mulig; viktig å trekke inn nye krefter;
- ikke mer sentralisering enn nødvendig;
- den videre kontakt med de øvrige stift viktig;
- informasjon innad i Kirken og utad i samfunnet et sentralt anliggende for rådet;
- et handlekraftig arbeidsutvalg nødvendig;
- viktig at rådet trekker inn andre instanser der det er sakssvarende, utnytter den innsikt og det nettverk som ligger i de bestående strukturer; fleksibilitet et nøkkelord både for Pastorallrådet og arbeidsutvalget;
- vurdere/effektivisere eksisterende råd og utvalg;
- Legmannsrådet blir sittende i hvert fall i en overgangsperiode.

Det stemmes!

Det man først stemte over, var om det er ønskelig å opprette et pastorallråd i OKB. Ved synodestart hersket en viss usikkerhet på dette punkt, og den ble også registrert underveis i grupper og plenum: Både *djevelens advokat*, som «bremseklossen» i saligkåringprosesser heter, og hans motstykke, *troens forsvarer (defensor fidei)*, var representert i forsamlingen! Men resultatet ble: en-

Fra den kanoniske rett: KAPITTEL V:

Can 511

I hvert bispedømme der de pastorale forhold tilsier det, opprettes et pastorallråd. Under *biskopens myndighet* skal pastorallrådet gjennomgå det som angår det pastorale arbeid, vurdere det og foreslå praktiske løsninger.

Can 512

§ 1 Pastorallrådet består av kristne som er fullt integrert i Den katolske kirke: prest, ordensfolk og, i *særdeleshet*, legfolk. De utpekes på den måten biskopen bestemmer.

§ 2 De troende som er medlemmer av pastorallrådet, skal velges slik at hele det Guds folk som utgjør bispedømmet, virkelig er representert; det tas hensyn til de forskjellige geografiske områder, de ulike sosiale og yrkesmessige forhold samt den individuelle deltagelse i apostolatet.

§ 3 Bare de troende som peker seg ut ved en solid tro, en plettfri vandel og god dømmekraft, kan bli medlemmer av pastorallrådet.

Can 513

§ 1 Pastorallrådet konstitueres for et bestemt tidsrom som angitt i statuttene. Disse er fastlagt av biskopen.

§ 2 Når bispestolen blir vakant (ubesatt), oppløses pastorallrådet.

Can 514

§ Det tilkommer biskopen alene, etter apostolatets behov, å sammenkalle og presidere pastorallrådet, som utelukkende er *konsultativt*. Det er også biskopen som avgjør hva som skal offentliggjøres av det som er behandlet i rådet.

§ 2 Pastorallrådet skal sammenkalles minst en gang i året.

stemmig oppslutning om å opprette et pastorallråd.

Det ble ikke aktuelt å gå til avstemning over det fremlagte forslag til vedtekter, tiden var for knapp. Det ble enstemmig vedtatt å betro det videre arbeid med vedtektene til Legmannsrådet som gis frie hender til å trekke andre inn i arbeidet, og frist til sist i oktober 1988 med å fremlegge sitt utkast. Den fristen, som det var en viss uenighet om, burde det være mulig å holde i og med at synoden allerede har ventilert de viktigste spørsmål.

Det vanskeligste punkt for det fremtidige lovutvalg turde bli å ta

stilling til rådets sammensetning/valgordning. En «veiledende» avstemning sa tydelig fra at «frie valg» er å foretrekke i den utstrekning de lar seg praktisere under de litt spesielle norske forhold. Det blir lovutvalgets oppgave å se nærmere på de forskjellige modeller.

Tidebønner og messe var motvekt til og ramme om alt det «tekniske» under pastoralsynoden. Og biskop Schwenzers avsluttende ord ved synodeslutt — i tillegg til den tidligere siterte takk- og tillitserklæring! — tåler gjentagelse: «Vi arbeider for en felles sak, og det er ikke vår sak, men Jesu Kristi sak.» UKJ

Tre klostre tilbake til kirken

Myndighetene i Sovjet har nå gitt enda tre klostre tilbake til Den russisk ortodokse kirken. Det er Opta-klosteret i Yaroslavl-området og klosteret på Solovetsky-øyene i Hvitesjøen.

Før revolusjonen i 1917 var klostrene i Hvitesjøen den største klostersammenslutningen i Nord-Europa. NØP

Underskriftsaksjon avvises

De sovjetiske myndigheter nekter å ta imot et bønneskift fra 5.421 ukrainske katolikker som krever legalisering av den forbudte ukrainske kirke som ble tvangsinnlemmet i den russisk-ortodokse kirke.

Det er den russiske menneskerettsfor-

kjemperen Alexander Ogorodnikov, som selv ble loslatt i januar i fjor etter lengre tids fengsel, som opplyser dette. Han har nå bedt den amerikanske utenriksminister om å overgi bønneskiftet personlig til Gorbatsjov. KATOLSK ORIENTERING

Om Russlands dåp

11

I sitt apostoliske rundskriv «Euntes in Mundum» i anledning tusenårsfeiringen av «Russlands dåp» viser pave Johannes Paul II til den katolske og den ortodokse kirkes felles arv. Han peker også på at kristendommen ble plantet inn i den slaviske kultur, og at det gammelslaviske språk ble et viktig middel for trosutbredelsen. Samtidig bidrog kristendommen til en «egenutvikling» av de enkelte folkeslags kulturarv.

Paven skriver videre at «alle vet med hvilken kjærlighet de østlige kristne feirer den hellige liturgi, særlig eukaristien, som er kilden til kirkens liv og pantet på den fremtidige herlighet...

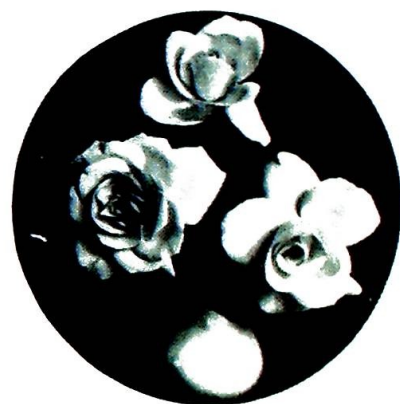
Videre er østkirkens teologiske tradisjon på beundringsverdig vis rotfestet i den hellige skrift, den pleies og kommer til uttrykk i det liturgiske liv og næres av den levende tradisjon fra apostlene og av kirkefedrenes skrifter og av de åndelige forfattere i øst; de har blikket rettet mot tingenes rette orden i livet, de er rettet mot den fullendte betraktning av den kristne sannhet... Øst-slavernes spiritualitet, som vitner om det fruktbare i møtet mellom menneskeånden og myste-

riet, har fortsatt en velsignelsesrik innflytelse på hele kirkens bevissthet. Her bør spesielt nevnes deres karakteristiske hengivenhet til Kristi lidelse, deres sans for lidelsens mysterium knyttet til korsets forløsende kraft.»

Rundskrivet har en klart økumenisk profil. Det peker på den økumeniske betydning ved det som skjedde i Kiev i 988 da Vladimir den store og folket i «Kiev Rus» lot seg døpe på en tid da «to former for kristendom allerede hadde utviklet seg: den østlige form, knyttet til Bysants, og den vestlige knyttet til Roma, samtidig som kirken fremdeles var én og udelt.» Derfor er 1000 årsjubileet «ikke bare en historisk markering», men også «en spore til å snu vår pastorale og økumeniske følsomhet bort fra fortiden og rette dem mot nåtiden, en spore til å styrke vår lengsel etter enhet og til å be mer brennende.»

Paven tar også for seg verdien av troens inkulturasjon i Øst-Europa og Sovjetunionen. Og han antyder at større enhet mellom de kristne vil stimulere til å bryte ned andre «gjerder» som skiller folkene og er til hinder for fred i verden.

PASIENTPRISEN TIL FRANSISKUSHJELPEN

Norsk Pasientforening har gitt Pasientprisen for 1987 til Fransiskushjelpen i Oslo, ved daglig leder Brita Paus. Fransiskushjelpen er tildelt prisen for sitt arbeid sammen med pårørende som trenger støtte i omsorgsarbeidet i hjemmene for syke og døende mennesker. Særlig når det gjelder hjelp og støtte til alvorlig syke som ønsker å dø hjemme, har Fransiskushjelpen gjort en stor og enestående innsats her hjemme. St. Olav gratulerer hjertelig med høyst fortjent heder.

Egen prest for AIDS-ofre

Pastor David Randall har sagt opp sin stilling som prest i en multinasjonal menighet i London for å vie sin tid til mennesker som er rammet av AIDS eller som er HIV-positive. Randall vil etablere et hjelpesenter som vil samarbeide med

andre ikke-kirkelige grupper innen samme område. Presten har også under planlegging et økumenisk kursprogram for kirkelig ansatte med det som mål å skolere andre til ikke-fordømmende, åndelig og sjelelig støtte for AIDS-ofre, melder avisen Church Times.

NØP

Felleskirkelig kabel-TV planlegges i USA

Et felleskirkelig kabel-TV-selskap er under planlegging i USA. Planene er forventet å være klare senere i år. Vision Interfaith Satellite Network (VISN) omfatter alle de største kristne trossamfunnene på både katolsk, ortodoks og pro-

12

ANATOMEN NIELS STENSEN

«Anatomiens sanne formål er at tilskuerne gjennom legemets vidunderlige, kunstferdige oppbygning løftes opp til å fatte sjelens verdighet, og gjennom legemets og sjelens underere lærer å kjenne og elske Skaperen.»

Dette uttalte Niels Stensen (1638–1686) under en anatomiforelesning i København i 1673, og ordene er typiske for det religiøse perspektivet han hadde på sitt arbeid.

I denne artikkelen gir *Magnus Røger* en oversikt over Niels Stensens bidrag til anatomen, kunnskap som vi i dag tar for gitt, men som dengang var ny og banebrytende.

Første artikkel om «vitenskapsmannen, konvertitten, biskopen og helgenen» Niels Stensen stod i forrige nr. av St. Olav. Den 23. oktober blir han saligkåret i Peterskirken.

1600-tallet er blitt kalt den vitenskapelige revolusjonsalder og er et viktig vendepunkt i vitenskapens historie. I stedet for å spørre *hvorfor* ting skjer og filosofere over tilværelsen, begynte man å spørre *hvordan* og aktivt eksperimentere.

På medisinenes område hadde den greske lege Galenos av Pergamon (ca. 131–200 e. Kr.) vært en ubestridt autoritet i nesten 1500 år, og hans verker ble utgitt i stadig nye utgaver. Niels Stensen hører med blant de banebrytende anatomer som takket være sin fordomsfrie grundighet, frigjorde seg fra Galenos' innflytelse og derved innledet en ny tid i medisinenes historie.

Niels Stensen har gitt sine viktigste bidrag til dagens viten innenfor områdene kjertler og muskler, men også hans berømte forelesning om

hjernens anatomi må regnes som epokegjørende.

Det er verd å merke seg at Niels Stensens viktigste anatomiske oppdagelser ble til innenfor et tidsrom på bare fem år fra han som 22-åring gjorde sin første anatomiske oppdagelse i Amsterdam i 1660 da han fant ørespyttkjertelens utførselsgang, til han som 27-åring holdt sin berømte forelesning om hjernens anatomi i Paris i 1665.

Kjertlene

Galenos hadde ment at kjertlene var kroppens minst interessante organer fordi han ikke visste at de produserte noe. Han trodde derfor at kjertlene bare hadde helt trivielle funksjoner som å fylle ut tomrom eller være støttevev for andre organer.

På Niels Stensens tid var Galenos'

teori om kjertlene fortsatt rådende. I 1656 hadde den anerkjente engelske anatom Thomas Wharton (1610–1673) utgitt en bok om kjertlene, *Adenographia*, hvor Galenos' antikke synspunkter for en stor del fremmes. Wharton hadde funnet utførselsgangen til en av munnhulens spyttkjertler, men oppfattet ikke at denne ledet spytt fra kjertelen til munnhulen. Spyttet mente man enten kom fra hjernen eller ble dannet i munnhulens slimhinne. Wharton holdt fast på Galenos' oppfatning om ørespyttkjertelen at dens funksjon var å være en slags svamp som skulle suge opp overskuddsfuktighet fra omgivelsene, fylle ut tomrom og varme det indre øre. Om tårekjertlene sier Wharton: «Det er helt klart at det store regnet av tårer som bedrøvede mennesker feller,

testantisk fløy. Også jødiske grupper er med i planleggingen. Det vil bli hovedvekt på religiøse programmer, men det skal være fritt for pengeinnsamlinger. TV-kanalen skal ikke bli en ny «elektronisk kirke» på linje med de internasjonalt kjente TV-predikantene i USA. NØP

Kristne i Pakistan

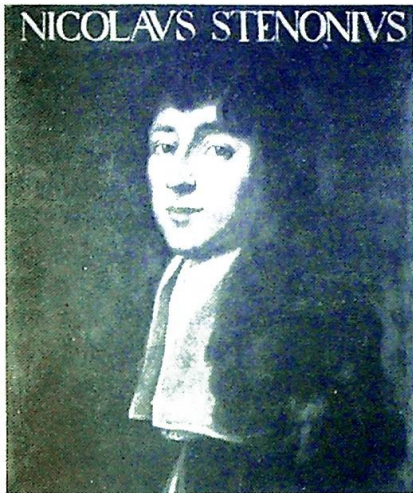
Av landets 99 millioner innbyggere er 1,4 prosent kristne.

Parlamentsmedlem Hamid Nasir Ghatta har nå meddelt at de kristne skolene i Pakistan — som i 70-årene ble overtatt av staten, — nå igjen skal oppdannes til privatskoler.

Presidenten meddelte også at kristne institusjoner skal understøttes fordi Pakistans kristne menigheter har innlagt seg fortjeneste fremfor alt i utdannelses- og helsesektoren. KATOLSK ORIENTERING

av Magnus Røger

13

Niels Stensen.

ikke kan komme fra et slikt lite og ubetydelig organ. Siden hjernen er det eneste organ av noen størrelse i øyets nærhet, og ingen organer er mer engasjert i sorgen enn den, må vi konkludere med at tårene kommer fra hjernen.» Han tenkte seg at når et menneske rammes av sorg, krymper hjernen seg og avgir derved tårer.

Niels Stensens interesse for kjertlene ble vakt da han under sitt studieopphold i Amsterdam i 1660 hadde kjøpt et sauehode for å studere hjernen. Ved en tilfeldighet oppdaget han at det gikk en kanal fra ørespyttkjertelen til munnhulen. Denne kanalen kunne han ikke finne beskrevet i Whartons bok. Da han senere fant igjen kanalen hos andre dyrearter og hos mennesket, forstod han at ørespyttkjertelen produserte

spytt, og at den kanalen han hadde funnet, ledet spyttet fra kjertelen til munnhulen. Han begynte så systematisk å kartlegge munnhulens spyttkjertler og deres utførselsganger, og publiserte resultatene i avhandlingen *Disputatio Anatomica de Glandulis Oris et nuper observatis inde prodeundibus Vasis* (om munnhulens kjertler og deres hittil ukjente utførselsganger) som ble utgitt i 1661.

På noen få måneder hadde den 23 år gamle anatom ikke bare kartlagt munnhulens kjertler, men han hadde, som den første i historien, oppdaget kjertlenes funksjon som utskillere av kroppsvæsker.

Noen få måneder senere utgav han sin neste avhandling *Observationes Anatomicae* som omhandler øyets og nesens kjertler. I dette verket beviste han at tårene kommer fra tårekjertlene og ikke fra hjernen som man til da hadde trodd. Han demonstrerte tårenes betydning for å holde øyet fuktig og derved sikre dets frie bevegelse, og hvordan overskuddet av tårer dreneres gjennom tåreveiene videre til nesene.

Niels Stensens oppdagelser om kjertlene gjorde han berømt og kom til å åpne alle dører i Paris og Firenze hvor han senere oppholdt seg i perioder.

Musklene

På Niels Stensens tid var man ikke klar over at hjertet spilte noen rolle for blodsirkulasjonen. Den vanlige oppfatningen var at hjertet var en

slags ovn som produserte kroppsvärme.

Da Niels Stensen publiserte sitt neste anatomiske verk, *De Musculis et Glandulis Observationum Specimen*, i København i 1664, var han den første i historien som beskrev hjertet som en muskel og hvordan hjertet pumper blodet rundt i kroppen. I det samme verket beskrev han tungen som en muskel, og gav en klar oversikt over åndedrettsmuskulene. Ikke minst bemerkelsesverdig var hans oppdagelse av prinsippene for musklens kontraksjon og arbeid. Bokens 2. del omhandler hans tidligere oppdagelser om kjertlene, og således var det et usedvanlig viktig bidrag til den medisinske viten den 26 år gamle Niels Stensen kunne utgi i sin hjemby; verket var tilegnet Kong Frederik III.

Stensen avviste de antikke forestillingene om *spiritus animales* — *sjelens ånder* — og hjernens ventrikler som spekulasjon uten rot i virkeligheten. Til Descartes idé om corpus pineale, sa han at corpus pineale ikke kan bevege seg, at den ikke stikker inn i tredje ventrikkelen, og at den ikke mottar spiritus animales eller noe annet derfra. «Spiritus animales er ord brukt av mange, men det er bare ord uten mening.»

Corpus pineale forble en gåte i århundrer, og selv i vår tid er mange spørsmål om dette lille organet ubesvarte. Vi vet imidlertid at den er et hormonproduserende organ som er med og styrer biologiske rytmer som for eksempel vekslingen mellom søvn og våken tilstand.

Å toe sine hender har ikke stått i noen norsk bibeloversettelse i dette århundre, sier professor Finn-Erik Vinje i en samtale *Nationen* har hatt med ham om bibelspråket. «Nå står det at Pilatus etter å ha forhørt Jesus 'vasket hendene'. Men fortsatt brukes uttrykket 'å toe sine hender' når en vil understreke at en ikke har skyld i noe. Det viser hvilken betydning bibelspråket har for vår daglige tale.» Sier Vinje, som mener at ingen annen kilde har

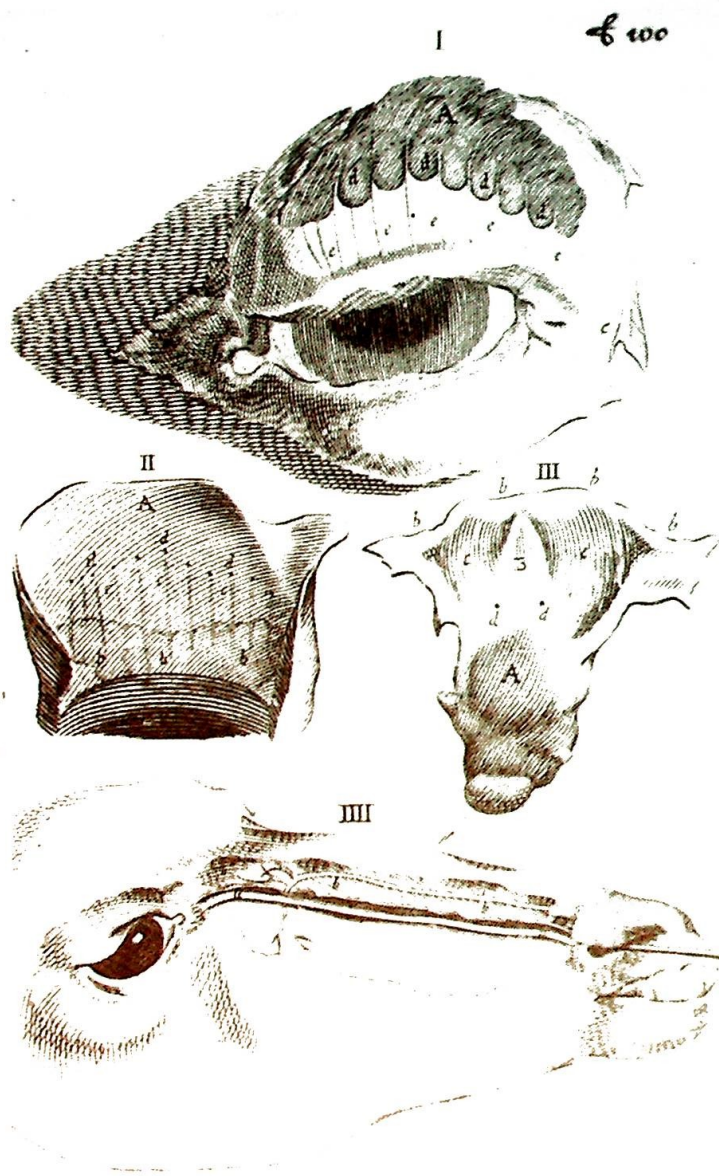
beriket vårt språk på samme måte som Bibelen.

Hvilke er de mest vanlige uttrykk fra Bibelen som brukes i dagligtalen, vil intervjueren vite.

Ikke endre en tøddel, sette sitt lys under en skjepp (nå botte) og se splinten i sin brors øye, er noen av de vanligste. I tillegg finnes en rekke uttrykk som folk tror er fra Bibelen, men som ikke er det, f.eks. «enhver blir salig i sin tro.»

Opp gjennom tidene har noen og hver slått om seg med ord og uttrykk de mente var bibelske, sier professor Vinje, og viser bl.a. til Skipper Worse, hos Alexander Kielland, i skipperens samtale med madam Torvestad:

«Akk ja, Madam, vi have alle et skrøbelig kjød i mange stykker, svarede Skipper Worse, han haabede det var et skriftsted.»

Niels Stensens egen tegning av tåreapparatet hos en kalv. IA viser tårekjertelen beliggende inne i øyehulen over øyet. III viser veien tåreoverskuddet dreneres bort fra øyet til nesen.

Den sensasjonelle forelesningen ble trykket, og første utgave kom i Paris i 1669. Niels Stensens grandnevø Jakob Benignus Winsløw (1669–1760), som konverterte til den katolske kirke i Paris i 1699, og virket der som lege og professor i anatomi, utgav i 1732 en fremragende lærebok i anatomi, *Exposition Anatomique de la Structure du Corps Humain*. I dette læreverket lot Winsløw hele Niels Stensens forelesning inngå, og som motto for boken brukte han Stensens berømte ord: «Skjønt er det vi ser, skjønnere er det vi vet, men skjønnest er det vi ikke fatter.» I bokens forord sier Winsløw: «Avdøde Niels Stensens forelesning om hjernens anatomi har vært ledestjernen og forbildet for hele min anatomiske virksomhet.»

Winsløws lærebok i anatomi var blant de mest brukte i det 18. århundre. Det finnes minst 12 franske utgaver, dessuten mange oversettelser. Den første engelske utgave kom i 1732 og man kjenner dessuten to tyske, en nederlandsk og syv italienske utgaver. Slik fikk Niels Stensens forelesning en stor spredning.

Artikkelen bygger bl.a. på boken Nicolaus Steno 1638–1668. *A Re-consideration by Danish Scientists*, redigert av Jacob E. Poulsen og Egill Snorrason og utgitt av Nordisk Insulinlaboratorium 1986. Derfra er også billematerialet hentet.

Protester mot prisstigningen

De polske biskoper oppfordrer general Jaruzelski til å gjøre private foretakender lovlige. I en skrivelse nylig klager de også over de seneste prisstigninger på 100-200 prosent og advarer mot en politisk krise dersom borgernes levestandard forringes ytterligere. Især de fattige grupper, som f.eks. pensjonistene, bør beskyttes økonomisk ved lov. Biskopene krever, som ved tidligere anledninger, at uavhengige fagforeninger og sosiale foreninger blir tillatt.

Det forhandles for tiden om gjennomtagelse av de diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og den polske stat. Biskopene mener det er et positivt tegn som vil tjene samfunnet, kirkens og statens vel.

I dokumentet bebuder biskopene en ny synode for den polske kirke om forkynnelsen og om kristen innsats i det sosiale og offentlige liv. Den polske kirkes første synode fant sted i Czestochowa i 1936.

KATOLSK ORIENTERING

Imot pilgrimsreiser til Israel

Pave Shenouda III, overhodet for Den koptiske ortodokse kirke, som de fleste kristne i Egypt bekjenner seg til, har engasjert seg imot pilgrimsreiser til Det hellige land så lenge Palestinas egen befolkning ikke selv fritt kan reise dit. — En pilgrimsreise til Det hellige land kan sees på som en religiøs handling, sier Shenouda. — Men egentlig er en pilgrimsferd knyttet til et langt mer sammensatt politisk spørsmål.

NØP

Det neste store sprang i forståelsen av hjernens anatomi kom først etter at formalinfiksering av vev for anatomiske studier ble tilgjengelig i 1893. Formalin bevarer vevet og gjør det fastere uten å forandre det. Men selv i vår tid er det langt igjen før alle sider ved hjernen er fullstendig undersøkt og forstått.

Hjernens anatomi

I 1665 holdt Niels Stensen en sensasjonell forelesning om hjernens anatomi mens han oppholdt seg i Paris som gjest hos Melchisédec Thévenot som senere ble bibliotekar hos Solkongen Ludvig XIV. Forelesningen varslet en ny tid i forståelsen av hjernen, et felt hvor Galenos' synspunkter for en stor del fortsatt var rådende.

I hjernen er der fire hulrom som kalles ventrikler. I dag vet vi at de er væskefylte. Galenos trodde de inneholdt luft og var sjelens sete. Han kjente bare til tre av hjernens ventrikler og plasserte de åndelige egenskapene fantasi, dømmekraft og hukommelse i hver av dem. Dømmekraften ble plassert i den ventrikkel vi i dag kaller for den tredje, og siden Galenos så på dømmekraften som den fremste blant sjelens egenskaper, kalte han tredje ventrikkel for sjelens trone. I ventriklene samlet sjelens ånder, *spiritus animales*, seg og besjelet hjernen.

Den store, franske filosof René Descartes (1596–1650) brukte i tråd med sin samtid mange av Galenos' begreper. I sin bok om mennesket, *De Homine*, utgitt posthumt i 1662,

tre år før Niels Stensens forelesning om hjernens anatomi, bruker Descartes Galenos' teorier om hjernens ventrikler og *spiritus animales* som basis. Imidlertid hadde et lite organ i mellomhjernen med diameter som en tøre, *corpus pineale*, tiltrukket seg hans oppmerksomhet. Descartes trodde (feilaktig) at *corpus pineale* stakk inn i tredje ventrikkel, og mente at den måtte være bindeleddet mellom sjel og legeme. Han forestilte seg hvorledes *corpus pineale* strakte seg i alle retninger inne i tredje ventrikkel for å suge opp sjelens ånder. Disse ble sammen med sanseinntrykkene fordelt videre til hjernens ulike deler.

Descartes' bok ble straks gjenstand for en hissig debatt mellom filosofer, teologer og anatomer. Københavns professor i anatomi, Thomas Bartholin, uttalte for eksempel at *corpus pineale* var så liten at hvis den skulle være bindeleddet mellom sjel og legeme, ville det oppstå kaos.

Da Niels Stensen i sin forelesning angrep Descartes idé om *corpus pineale*, var det således et innlegg i en pågående debatt.

Niels Stensens forelesning faller i fire hoveddeler;

1. Mangelen på kunnskap om hjernen
2. Spesielle feiloppfatninger (Galenos og Descartes)
3. Behovet for nye teknikker og tilnæringsmåter
4. Et nytt program for hjerneforskning.

Forelesningen gav en fordomsfri oversikt over hjernens anatomi som var så detaljert som det var mulig med datidens teknikk. Den begynte slik: «Istedet for å love dere tilfredsstillelse av deres vitebegjær angående hjernens anatomi, avlegger jeg her ved den offentlige tilståelse at jeg ikke forstår noe av det. Jeg ville av hele mitt hjerte ønske at jeg var den eneste som måtte innrømme dette, for da kunne jeg med tiden nyttiggjøre meg andres viten. Det ville være en stor lykke for menneskeheten om denne legemsdel, som er den mest sårbare av alle og utsatt for meget hyppige og farlige sykdommer, var så godt utforsket som mange filosofer og anatomer innbilder seg.» ●

Avskaffelse av dødsstraff i Sovjet?

Sovjetunionen planlegger omfattende lovreformer som vil fjerne dødsstraffen i landet for alle forbrytelser med unntak av massemord, opplyser en ledende sovjetisk jurist i et intervju med en svensk avis.

Vi arbeider med et forslag som vil fjerne dødsstraffen for alle typer forbrytelser, deriblant spionasje og høyforræderi, med ett unntak — massemord, sa

Aleksander Suharev. Som tilføyde at når dødsstraffen fortsatt vil gjelde for masse-mord — er det på grunn av folkeopinionens syn på slike saker.

I dag kan 18 forskjellige forbrytelser, fra masse-mord og spionasje til økonomiske forbrytelser, føre til dødsstraff i det sovjetiske rettssystemet. Avrettingsmetoden er skyting.

NTB-REUTER

Underskudd i Vatikanet – tross ny rekord for «Peterspengene»

De såkalte Peterspenger – katolikkenes bidrag til paven til beste for internasjonale kirkelige oppgaver – nådde i fjor en ny rekord: ca. 300 millioner kroner.

Likevel har Vatikanet underskudd. Kardinalrådet for pavestolens organisatoriske og økonomiske anliggende sendte i host budsjett for 1987 og regnskap for

1986 til alle biskoper. Underskuddet for 1987 beløper seg til ca. 400 millioner, som bare delvis dekkes av «Peterspengene.»

Lønn til pavens 2.315 medarbeidere og 885 pensjoner utgjør mer enn 50% av de samlede utgifter. Dertil kommer 78 millioner til Radio Vaticano og 88 millioner til L'Osservatore Romano

KATOLSK ORIENTERING

Falske underskrifter?

Den tsjekkosllovakiske partiavis «Rude Pravo» fordømmer den underskriftskampanje den katolske kirke med kardinal Frantisek Tomasek i spissen satte i gang for en tid siden for religionsfrihet i landet (se forrige nr. av St. Olav). Bladet påstår

16 Festdag for St. Magnus menighet på Romerike:

Den nye St. Magnus kirken i Lillestrøm kommer til å stå på fast, apostolisk grunn: Grunnsteinen – som biskop Gerhard Schwenger la ned på Magnusdagen den 16. april i år – er fra apostelen Peters grav i Roma. Menigheten ønsket «å markere at vi er en internasjonal kirke, knyttet sammen over hele verden, og med knutepunkt i Roma,» som menighetsassistent *Kari-Mette Eidem* sa i sin tale ved høytideligheten.

Og internasjonal er menigheten selv så absolutt: rundt 40 nasjonaliteter. Og ny kirke trenges: menigheten er vokst fra 50 til rundt 900 i løpet av 30 år.

«St. Hallvard-arkitekten» *Kjell Lund* har tegnet den nye St. Magnus: Det skulle borge for god arkitektonisk klangbunn for liturgi og budskap i kirken som skal stå under den hellige Magnus' beskyttelse, orknøyjarlen som viet seg til og falt som offer for sitt sosiale engasjement.

GRUNNSTEN

Vått og hutrende vårvær var det for de rundt 200 fremmøtte fra nær og fjern, men det hindret ikke full festivitets med taler og takk, bønn og velsignelse, som det høver seg ved en slik anledning. Og korsang og jubeltoner ved St. Hallvardguttene under ledelse av Øistein Vogt.

En lysende glad sogneprest, fransiskanerpatet Henk Heimeriks, berettet om menighetens spede begynnelse med «messe i familien Christensens hjem», om «pionértiden i St. Hallvardsgate» der St. Elisabethsøstrene, sin vane tro og plassmangel til tross, gikk løs på de gode gjerninger – ikke minst barnehave for nabolagets yngste! – og frem til dagens «sprengte» kirkerom i Romeriksgaten. Takket være biskop Jacob

Modell av den nye St. Magnus kirke i Lillestrøm: det sentrale kirkerom flankert av sakramentskapell og dåpskapell (i forgrunnen). Takhvelvene er skilt med meget små «lysskiver» som gir «overlys» i kirkerommet: «Den gamle romanske bue med nytt budskap», sier arkitekt Kjell Lund.

at det store antall underskrifter beror på forfalskninger og manipulasjoner: «Organisasjonen har bedradd de troende og foregitt at kampanjen er i overensstemmelse med landets lover,» skriver bladet bl.a.

KATOLSK ORIENTERING

Sightseeing i Peterskirken

Hvert år blir verdens hovedkirke besøkt av omkring 3 millioner mennesker, de fleste ledet av en meget høyt-talende guide. De ansvarlige for Peterskirken sier at den nå ligner mer et vanlig museum enn et sted for tilbedelse. Derfor må en se til å

få fjernet alt høylytt snakk!

Det antydes at også en annen beromt romersk kirke, Santa Maria Maggiore, ønsker å slippe alle de forstyrrelser som følger med guider og blitz-fotografering.

CATHOLIC HERALD

TIL NYE ST. MAGNUS PÅ PLOSS

17

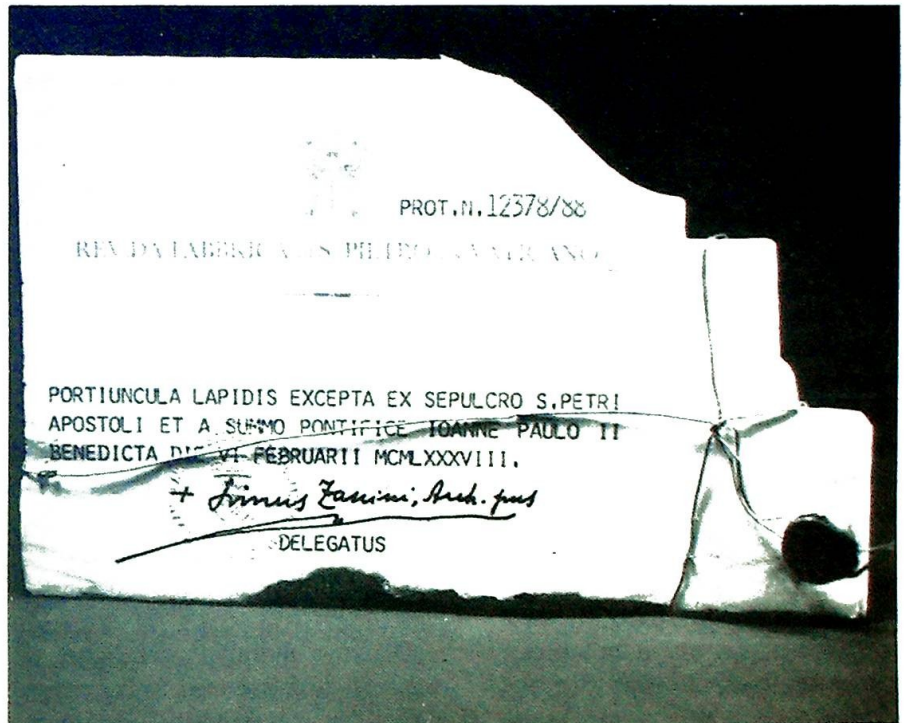
Mangers' fremsynte tomtekjøp i 50-årene, har menigheten plass til ny kirke rett bortenfor sin gamle kirke-trapp. Og det gamle «kirkelokalet», som slett ikke ligner noen kirke utenfra, egner seg utmerket som utvidelse for et trangbodd menighetslokale.

«I den nye St. Magnus vil vi fortsatt gå mot 'trenden' og trofast møtes til gudstjeneste søndag formiddag,» lovet sognepresten.

«Selv om kirken ikke lenger, som i en fjern fortid, er utformet som en slags billedbibel for de troende, skal kirkerommet fortsatt skape bilder og opplevelser, gi en opplevelse av utvidet eksistens,» sa arkitekt Kjell Lund da han la frem noen av sine tanker om kirkearkitektur. Han minnet om at en av kirkebyggerens utfordringer er å gi det hellige rom «en ærlig utforming... vise tilknytningen til tidligere tiders 'retninger' uten å falle for fristelsen til blott og bar kopi. Kirkerommet skal bære preg av gjenkjennelse, nærvær og fellesskap.»

«Et godt forhold til naboene er viktig for alle, også for oss i St. Magnus menighet,» sa «programleder» Barry Matheson da han ga ordet til sogneprest Bernt Aspang, som representerte både «meg selv og biskopen i Borg» for anledningen, og som bl.a. uttrykte håp om at «kanskje møtes vi her igjen – med tak over hodet – til bønneuken for kristen enhet i 1989?»

«St. Magnus menighet er en viktig

Grunnstenen til den nye St. Magnus kirke i Lilleström er så absolutt en grunnsten med symbolverdi: den kommer, som den latinske innskriften bekrefter, fra Peters grav i Roma og er, som det ledsagende latinske brev sier, velsignet av paven. I den nye St. Magnus kirken skal den vakre stenen stå i en monter godt synlig for alle som trer inn i kirken.

del av mangfoldet i kommunene her på nedre Romerike,» sa ordfører i Skedsmo, Barbara Gulbrandsen, som også hilste fra nabokommuner. Både for henne og for den lutherske sognepresten var deltagelsen ved grunnstensnedleggelsen tydeligvis noe mer enn et pliktlop: Det var et møte med venner og kjente. Det hører med til helhetsbildet at St. Magnus menighet samler katolikker fra 11 kommuner på Romerike.

Også biskop Gerhard Schwenzer betonte kirkens «apostoliske funda-

ment» i sin tale før han med bønn og velsignelse – en stund også med murerskje i hånd! – foretok den høytidelige grunnstensnedleggelse.

Varm kaffe og et høyst internasjonalt kakebord i menighetslokalet varmet alle fremmøtte etter seremonien.

Et stort skår i gleden på denne menighetens 36. fødseldag og ekstra festdag var at en av drivkreftene i arbeidet med den nye kirken, Tor-kild Moe, ikke fikk oppleve grunnstensnedleggelsen.

UKJ

Paven får støtte

Erkebiskop Emery Kabongo, pavens tidligere privatsekretær, kritiserer amerikanske massemedia for deres karakteristikk av Johannes Paul II som konservativ. I et intervju spør erkebiskop Kabongo hvor mange andre verdensledere har valgt en representant for de fargede som en av sine nærmeste medarbeidere?

CATHOLIC HERALD

Biskoper ønsker landreform

Biskopene i Guatemala har, med støtte fra president Vinsio Cerezo, tatt til orde for en landreform som bl.a. innebærer utdeling av dyrkbar statlig jord til jordløse landarbeidere, juridisk godkjenning av småbønders skjøter på jord og bedring av kredittvilkårene. Biskopene offentlig-

gjorde sine forslag i et hyrdebrev i slutten av mars.

85% av Guatemalas befolkning er bostatt på landsbygden, og den skjeve fordelingen av jord er «en sovende kjempe», skriver biskopene som likevel ikke krever redistribusjon av privateid jord: «Hensikten med vårt brev er ikke å provosere til steril klassekamp.»

Et rundskriv om solidaritet

I anledning av 20 årsmarkeringen for pave Paul VI's rundskrivelse *Populorum Progressio* fra 1968 (norsk utgave St. Olav Forlag: Om folkenes utvikling, 1969) har pave Johannes Paul II aktualisert kirkens sosiallære i et nytt rundskriv *Sollicitudo Rei Socialis*, Om kirkens sosiale ansvar. Det er pavens syvende rundskriv, den er datert 30. des. 1988, men ble først offentliggjort i februar i år. Paven knytter klart an til sin forgjengers banebrytende rundskriv, han fører mange tanker videre og utdyper dem i lys av dagens situasjon, men han kommer også med visse justeringer. Indirekte sies det klart fra at kirkens sosiallære er en del av moralteologien, og ikke — som mange fristes til å tro — en kirkelig form for politisk vitenskap eller sosiologi.

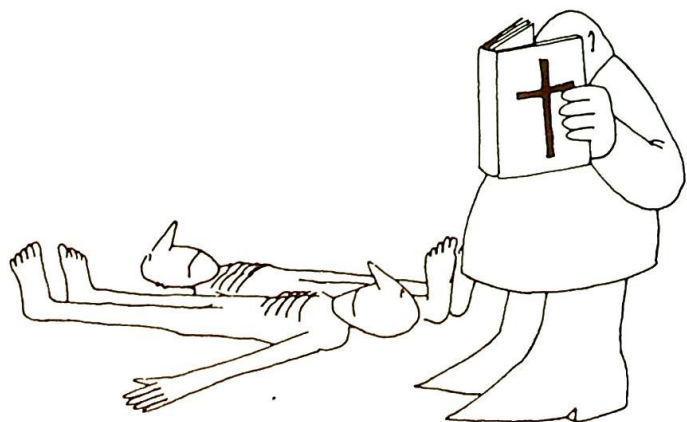
I rundskrivelsen hevder paven at de to dominerende blokkdannelsene Øst/Vest og marxisme/kapitalisme hver på sin måte hindrer solidaritet og menneskelig utvikling blant verdens fattige nasjoner. Ingen av systemene er uten feil og lyte. At paven også kritiserer Vestens økonomiske disposisjoner, har falt en del kritikere — kanskje særlig i USA — noe tungt for brystet: Denslags «likhet» vil man ha seg frabedt! Men den som leser teksten oppmerksomt, kan ikke unngå å legge merke til at paven gjentatte ganger understreker nettopp de menneskerettigheter som Vesten tradisjonelt ser som «sine»: religiøs frihet, økonomisk initiativ og enkeltmenneskets verdi.

Rundskrivelsens hovedanliggende kan oppsummeres i følgende to hovedpunkter: 1. Betegnelser som «den første verden», «den annen verden» og «den tredje verden» er tydelige tegn på hvor liten enhet og solidaritet det finnes i verden, og dette faktum kan kirken, som er enhetens tegn og sakrament, ikke godta (punkt nr. 14 i rundskrivelsen). 2. Det faktum at de i denne verden som eier meget, er få, mens de som lite og intet har, er mange — uhyggelig mange — representerer en urettferdig fordeling av goder som var tiltenkt alle: Å godta en slik skjev fordeling som noe «gitt», er moralsk uforsvarlig (Nr. 28 og 38).

Den nye moralske virkelighet vi må lære oss å leve med, kaller paven «gjensidig avhengighet», og svaret

på den utfordring som ligger i denne virkelighet, er «solidaritet», et ord som — i denne forbindelse — først ble brukt av pave Paul VI i *Populorum Progressio* . . . Verdens motto i dag bør være *opus solidaritas pax* — fred er en frukt av solidaritet — skriver paven. Men han understreker at solidaritet er noe langt mer enn «vag medfølelse med eller generelt ubehag ved så megen nød hos så mange mennesker, nær og fjern.» Handling må til, og paven viser (i nr. 38–40) til to helgener som klart valgte solidaritetens vei: Peter Claver, en spansk prest som brukte sitt liv til å hjelpe sorte slaver, og Maximilian Kolbe, en polsk prest som frivillig byttet plass med en dødsdømt fange i Auschwitz.

Et avsnitt i rundskrivelsen som mange nok vil bite merke i, er nr. 31.

«Herre, når så vi deg sulten og gav deg mat, eller uten klær og kledde deg? Eller når så vi deg syk eller i fengsel, og kom til deg?»

I en kommentar sier presidenten at biskopene har rett i sitt syn på årsakene til problemene på landsbygden. «Vi stiller oss positivt til biskopenes uttalelser og mener at et møte for å analysere og diskutere deres forslag, skulle være en farbar vei.»

ORIGINS

Skattenekt?

Vatikanets troskongregasjon undersøker for tiden de moralske sider ved å bruke skattenekt som protest mot den måten skattepengene blir brukt. Man regner med at kongregasjonen vil komme med en instruks om saken. Undersøkelsen kommer

som en reaksjon på en voksende katolsk bevegelse i Italia som nekter å betale den del av skattepengene som går til militære formål. Troskongregasjonen opplyser dog at anmodninger om å foreta en slik undersøkelse også er kommet fra folk i mange andre land.

AMERICA

19

Her sier paven at «det hører til kirkenes lære og praksis . . . ikke bare å gi av sin overflod for å lindre andres nød, men også å gi av det som en selv synes en vanskelig kan unnvære.» Og paven — i likhet med Johannes Chrysostomus, Ambrosius og Augustin i tidligere tider — går rett på sak: Det kan tenkes at det blir en forpliktelse «å selge overflødig kirkelig praktstykke og kostbare liturgiske gjenstander og bruke de innkomne midler til mat og drikke for de fattige.»

Pavens ord om og forslag til løsning på den lammende gjeldskrise de fattige land lider under i dag, har også visse historiske undertoner: tidligere kristnes instinktive reaksjon at det å kreve renter, lett blir til ågervirksomhet!

Uansett om man velger å gi seg i kast med rundskrivelsen i sin helhet eller ikke, (og den er hverken så lang eller så tung som enkelte vil ha det til), er det å håpe at så mange som mulig vil ta til seg dens klare appell (Nr. 13, som bl.a. viser til Matt. 25, 31–46): Det er Vår Herre, Jesus Kristus selv, som en dag vil kreve oss til regnskap for hva vi — stilt overfor verdens nød og «en av disse minste» — har gjort eller unnlatt å gjøre.

Fra tidsskriftet «America», som utgis av jesuittene i USA og Canada.

Pavelig verdipapir

Den 11. april i år var det nøyaktig 25 år siden pave Johannes den XXIIIs siste rundskriv, *Pacem in Terris*, ble offentliggjort i *L'Osservatore Romano*. Fredsrundskrivet vakte berettiget oppsikt, av flere grunner: Det var det første pavelige rundskriv som ikke bare var adressert til biskopene, geistligheten og den del av kristenheten som er knyttet til den Hellige Stol, men til «alle mennesker av god vilje». Dertil var det klar og profetisk tale om at fred er noe langt mer enn fravær av krig, tanker som vant stor gjenklang på grasrotplanet, men ble kjøliger mottatt i offisielle kretser.

Rundskrivet nevner fire kriterier for det det kaller en «positiv fredsordning» (og her trekker det linjer tilbake til tanker både hos Augustin og Thomas Aquinas): sannhet, rettferdighet, kjærlighet og frihet — moralske imperativer som er kommet stadig sterkere frem i fredsdebatten siden «dengang da». I en artikkel i anledning det nær på glemte «jubileum» slår den tyske kristne ukeavisen *Rheinischer Merkur* til lyd for at man igjen tar for seg den gode pave Johannes' ord, «denne velformulerte, klart disponerte og høyst leselige tekst fortjener en renessanse — det vil den løpende fredsdebatt være tjent med. For i en 'ord-inflasjonstid' som vår, er rundskrivet *Pacem in Terris* et ekte verdipapir.»

Vatikanet — nå også i platebransjen. At økonomien er heller skral for Vatikanet, skyldes blant annet utgifter til Vatikan-radioen. Nå har man imidlertid bestemt at Vatikanet også skal kaste seg inn i platebusiness — uten at det er meningen å konkurrere på pop-markedet. Produksjonen vil omfatte opptak av Det sextinske kapells kor og konserter der paven selv har vært tilstede.

CATHOLIC HERALD

Verdensmøte for fred?

Fire bokstaver dukker stadig oftere opp i kirkelige konferanser og programmer: JPIC, som står for Justice, Peace and the Integrity of Creation — eller Rettferd, Fred og Vern om Skaperverket, som er den halvoffisielle norske oversettelsen. Det er Kirkenes Verdensråd som har lansert begrepet og programmet, men andre kirkelige verdensorganisasjoner har erklært sin vilje til å delta . . .

JIPC samlar er i seg en rekke sentrale anliggender for kirkene. For første gang blir også kampen for fred og rettferd direkte knyttet sammen med ansvaret for skaperverket. Dette har vunnet gjenklang over hele verden, og de tre begrepene er nå gjenstand for utallige initiativ, fra store teologkonferanser til tegnekonkurranser for barn . . .

På programmet står det at det hele skal kulminere i en stor verdenskonferanse i 1990, hvor ledende representanter for alle verdens kirkesamfunn skal bli enige om felles forpliktende holdninger og standpunkter. Men om dette vil lykkes, og lykkes allerede i 1990, er usikkert. I det kompliserte internasjonale samarbeid — og det kirkelige er ingen unntagelse — er det sjelden tilstrekkelig med bare gode hensikter. Man må også finne de rette organisasjons-modeller og arbeidsmåter for å nå frem, og det kan være en tidkrevende prosess.

Per Voksø i KIRKE OG KULTUR

Regninger i postkassen!

Miljøkriminaliteten er en alvorlig trussel mot hele menneskeheten. Hver eneste dag får vi regninger i postkassen for våre odeleggelses av selve skaperverket. Uten at vi er villige til å betale regningene — og legge om vår livsførsel — finnes det kort og godt ikke noe håp.

BERGENS TIDENDE

Venter seg positive overraskelser
Paven venter seg «positive overraskelser» under sitt kommende besøk til Norden, slik han har opplevet det under besøk i andre land der katolikkene er i mindretall. Det opplyste Stockholmsbiskopen Hubertus Brandenburg i et intervju nylig etter at han og Den svenske kirkes primas, erkebiskop Bertil Berström av Uppsala, hadde vært i privataudien hos paven i anledning forberedelsene til pavens besøk i Sverige.

Paven gledet seg over å høre at hans

forestående besøk har vakt positive reaksjoner i Sverige, likeledes over at det «ikke lenger er noen forbehold mot pavedømmet i Den svenske kirke». De to biskoper fremholdt overfor paven at sekulariseringen i deres hjemland var kommet så langt at de kontroversielle spørsmål fra reformasjonstiden «ikke spiller noen rolle lenger».

Under sitt besøk hadde de to også møter med lederen for Sekretariatet for kristen enhet, kardinal Jan Willebrands.

KNA

Gjentatte overgrep

Den katolske kirke i Chile rystes for tiden av overfall mot kirkelige institusjoner. Carlos Gonzalez Cruchaga, formann for bispekonferansen, peker særlig på begivenhetene i Talca: Der trengte ukjente menn nylig inn i bispedømmets kontorer hvor de ødela dokumenter og forsøkte å stifte brann.

KATOLSK ORIENTERING

PAVEN TIL STIKLESTAD!?

Nei, det er ikke trykkfeil i overskriften – denne gang! I dette brevet til St. Olav kommer Dordi Glærum Skuggevik både med en klar oppfordring og et spørsmål. Vi gir med glede plass til begge deler.

For første gang i historien skal en pave besøke de nordiske land. Datoen flytter seg frem og tilbake fra den ene nyhetsmelding til den andre, oppholdene skifter i varighet – ryktene går om programmet. Det ser imidlertid ut til at ett er sikkert: Han kommer i vakreste forsommertiden, når alle blomster blomstrer, og netene er blonde. Neste år – 1989.

Radioen melder i dag: «Paven skal besøke Holmenkollen!» Nyhetsmeldingen annonseres flere ganger i P2 før den endelig kommer. Jeg sier ikke mer!

Europas fjerde viktigste valfartssted i middelalderen – Trondheim, skal først få 4 timers besøk av Paven, deretter har vi fått høre at han blir en hel dag i gamle Nidaros.

Hvert sted hvor han skal sette sin fot, er allerede sterkt oppskjøttet. Ett har alle steder felles: De tenker særdeles lokalt. Ingen ser ut til å ha utsyn og oversyn til å tenke nordisk. Skandinavismen er død, men Norden eksisterer fremdeles – i alle fall i vår historie, vår geografi og vår felles kulturarv.

Stiklestad ble startpunktet for kristningsverket i Norge i 1030. Senere ble det bygget flere Olavskirker i Sverige enn det ble bygget kirker for Sveriges nasjonalhelgen St. Erik.

I England var det 30 Olavskirker – den første ble bygget allerede i 1050 av Jarlen Siward av Northumbria. Når *Le Figaro*, for noen måneder siden slår opp den store nyheten om at en har gjenfunnet restene av den eldste kirke i nordvestre Gallia, refereres fire begivenheter som har funnet sted i denne kirken: Olav den Helliges dåp i 1014 – Norges skyts-helgen, skriver *Le Figaro*, og Gange-Rolvs dåp i 911. Den siste fikk også sitt siste hvilested her, i likhet med sin sønn, Vilhelm Langsverd. *Le Figaro* nevner også at kirken ble brent av vikingene i 843. Vi vet at i Miklagard lovet man før et stort slag, at om slaget ble vunnet, skulle Hellig Olav få bygd en kirke til sin ære. Så skjedde. Den ble viet til Herrens mor, og pengene som ble til overs, ble sendt til Nidaros som bidrag til Nidarosdomens byggearbeider.

Alt dette for å understreke det vi alle vet: Olav den Hellige hadde en stor posisjon som helgen i alle nordiske land, og helt ned til Middelhavet og inn til Svartehavet. Guds verk gjennom denne mannen har sitt startpunkt på Stiklestad. Det skulle komme til å berøre mange – i store områder.

Hva er mer naturlig enn at Paven feirer messen i friluftsteateret på Stiklestad – og at messen overføres til alle nordiske land via Nordvisjon? Friluftsteateret har plass til mange tusen mennesker. De fleste av dem som ønsker å møte Paven, får anledning til det der – samt via TV. Jeg tviler imidlertid på om alle lokal-kommiteene her i landet og i Norden

førøvrig har såpass syn for linjer og sammenhenger, og kjenner sin historie godt nok til å kunne tenke et slikt fellesprosjekt. Neppe.

Dette kunne blitt sommerens vakreste eventyr – og det viktigste. På lange tider. Det er her Nordens statsoverhoder burde treffe Paven og hverandre. – Og alle kristne trosretninger burde kunne møtes denne dagen i sitt felles startpunkt i Norden. Alle burde vise den generøsitet – at Paven kunne feire messen slik han gjør det daglig, med alle kristne trosretninger tilstede, om de deltar i nattverden eller ikke.

Hvem er nærmere til å invitere enn biskopene i Nidaros, både den som bor der, og de som har bispesetet lenger unna?

Dordi Glærum Skuggevik

Fundamentalisme

«Jeg aksepterer verken fundamentalister eller ateistiske fundamentalister», har Stockholms biskop Krister Stendahl uttalt – i en samtale med *Dagbladet*:

«Det finnes en vanlig kopling mellom det vi kaller 'bokstavtroende' fundamentalister og det vi på engelsk kaller 'The fundamentalism of the non-believer.' De er like firkanta begge to, ingen av dem er i stand til å lese Bibelen på den bølgelengden den er skrevet.»

USA's første fargede erkebiskop
Eugen A. Marino, hjelpebiskop i Wash-
ington, er av paven utnevnt til erkebiskop
av Atlanta i staten Georgia.

Av USA's 52 millioner katolikker er
bare 1,3 million fargede. Den 53-årige nye
erkebiskop håper nå at hans utnevning vil
kunne få positiv innflytelse på antallet
fargede katolikker i USA.

KATOLSK ORIENTERING

CARITAS NORGE

DEN KATOLSK KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

Liturgisk kalender

Gudstjenester

21

Dialogmesse

Høymesse

MAI

14. Matias, apostel.
Ap. gj. 1, 15–17. 20–26.
Joh. 15, 9–17.
15. 7. søndag i Påsken.
Ap. gj. 1, 15–17. 20a. 20c–26.
1. Joh. 4, 11–16.
Joh. 17, 11b–19.
Hallvard, martyr.
16. Ferial. Ap. gj. 18, 1–8.
Joh. 16, 29–33.
17. Ap. gj. 20, 17–27.
Joh. 17, 1–11a.
18. Ferial el. Erik, martyr.
Ap. gj. 20, 28–38.
Joh. 17, 11b–19.
19. Ferial. Ap. gj. 22, 30; 23, 6–11.
Joh. 17, 20–26.
20. Ferial el. Bernardin av Siena, prest.
Ap. gj. 25, 13b–21. Joh. 21, 15–19.
21. Ferial. Ap. gj. 28, 16–20.
Joh. 21, 20–25.
21. PINSE
Vigiliemesse.
1. Mos. 11, 1–9.
Rom. 8, 22–27.
22. Pinsedag.
Ap. gj. 2, 1–11.
1. Kor. 12, 3b–7. 12–13.
Joh. 20, 19–23.
- TEMPUS PER ANNUM
23. Ferial. 1. Pet. 1, 3–9.
Mk. 10, 17–27.
24. Ferial. 1. Pet. 10–16.
Mk. 10, 28–31.
25. Beda den Ærverdige, prest, el. Gregor
7., pave, el. Maria Magdalena av
Pazzi, jomfru.
1. Pet. 1, 18–25.
Mk. 10, 32–45.
26. Filip, Neri, prest.
1. Pet. 2, 2–5, 9–12.
Mk. 10, 46–52.

Arendal St. Franciskus kirke	Tyholmen Tlf. (041) 22 209	lord.: 18.30 sond.: 8.00	11.00
Asker og Bærum Mariakirken Eikeli katolske kirke	Nyveien 17, Stabekk Tlf. (02) 53 77 35 Veståsen 18 Tlf. (02) 24 25 69	lord.: 18.00 sond.: 9.00	11.00 10.00
Bergen St. Pauls kirke Vår Frue Kirke	Christiesgt. 16 Tlf. (05) 32 54 10 Nylandsvn. 31	lord.: 19.00 sond.: 10.00 9.30	11.00
Bodø St. Eysteins kirke	Hernesvn. 22 Tlf. (081) 21 783	lord.: 19.00 sond.: .	11.00
Drammen St. Laurentius kirke	Cappelensgt. 1 Tlf. (03) 83 20 19	lord.: 13.00 sond.: 9.00	11.00
Fredrikstad St. Birgitta kirke	Kongensgt. 9 Tlf. (032) 11 438	9.00	11.00
Messe lørdag kl. 19.00 untatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
Halden St. Peters kirke	Kristian V's pl. 1 Tlf. (031) 81 168		9.00 10.45
Hamar St. Torfinns kirke	Torvg. 113 Tlf. (065) 23 751	fred.: 18.30 sond.: .	Ikke første fredag i måneden 11.00
Hammerfest St. Mikael kirke	Salsgt. 52 Tlf. (084) 11 447		19.00 11.00
Harstad St. Sunniva kirke	Skolegt. 4 Tlf. (082) 63 696	lord.: 17.00 sond.: .	11.00
Haugesund St. Josefs kirke	Haraldsgt. 21 Tlf. (04) 72 31 95		11.00
Hønefoss St. Theresias kirke	Vesterngt. 5 Tlf. (067) 22 381		11.00
Kristiansand S. St. Ansgar kirke	Kirkegt. 3 Tlf. (042) 24 225	lord.: 13.00 sond.: 9.30	11.00
Kristiansund N. St. Eysteins kirke	Flintegt. 5 Tlf. (073) 72 779		11.00
Levanger St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem	Jernbanegt. 29 Tlf. (076) 81 856 Tlf. (076) 81 855		11.00
Lillehammer Mariakirken	Weidemannsgt. 3A Tlf. (062) 52 550	sond.: 18.00	
Lillestrøm St. Magnus kirke	Romeriksgt. 1 Tlf. (06) 81 28 85		9.00 10.30
Molde St. Sunniva kirke	Parkvn. 25 Tlf. (072) 51 467		11.00

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S. JACOBSEN-GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1
 TELEFON * (02) 20 79 05
 20 62 02—11 15 61
 Telefax 20 70 04

MALERMESTER
 utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG FOERSTER
 Tlf.: 15 54 26/15 56 06

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider
Produksjon
Salg

VERKSTED: Brannvaktvn. 5
 Tlf. 15 34 82

UTSALG: Grefsenvn. 105

27. Augustin av Canterbury, biskop. 1. Pet. 4, 7–13. Mk. 11, 11–26.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. (032) 51 038	17.00
28. Ferial el. Jomfru Marias lørdagsmesse. Jud. 17, 20b–25. Mk. 11, 27–33.	Narvik <i>Kristus Kongekirke</i>	Håreksgt. 82 Tlf. (082) 41 634	18.30
29. TREENIGHETSSØNDAG 5. Mos. 4, 32–34, 39–40. Rom. 8, 14–17. Mt. 28, 16–20.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. (02) 20 72 26	lord.: 19.00 sond.: 9.30 11.00 19.00
30. Ferial. 2. Pet. 1, 2–7. Mk. 12, 1–12.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. (02) 67 23 83	9.30 11.00 18.00
31. Jomfru Marias gjesting hos Elisabeth. Sef. 3, 14–18a el. Rom. 12,9–16b. Lk. 1, 39–56.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. (02) 43 07 71	9.00 11.00
JUNI	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. (02) 50 91 91	9.00
1. Ferial el. Justinus, martyr. 2. Tim. 1, 1–3. 6–12. Mk. 12, 18–27.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. (02) 15 38 90	9.00 11.00
2. Marcellinus og Petrus, martyrer. 2. Pet. 1, 2–7. Mk. 12, 1–12.	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. (02) 64 18 20	lord.: 18.00 sond.: 10.00
3. Karl Lwanga og hans ledsagere, martyrer. 2. Tim. 3, 10–17. Mk. 12, 35–37.	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Olavsgt. 19 Tlf. (035) 50 793	lord.: 18.00 sond.: 11.00
4. Ferial el. Marias lørdagsmesse. 2. Tim. 4, 1–8. Mk. 12, 38–44.	Stavanger <i>St. Svithun</i> <i>Katolske kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. (04) 52 55 34 og 52 58 09	lord.: 19.00 norsk messe sond.: 9.30 engelsk messe 11.00 høymesse 13.00 Vietnamesisk messe en gang i måneden Polsk messe en gang i måneden Vennligst ring til soknekont. angd. datoer 18.00 fransk messe
5. <i>Festen for Kristi Legeme og Blod.</i> 2. Mos. 24, 3–8. Heb. 9, 11–15. Mk. 14, 12–16. 22–26.	Stord <i>Den Hellige Ånds kapell, Skyttarhaugvn. 12</i> <i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i> <i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>		
6. Ferial el. Norbert, biskop. 1. Kong. 17, 1–6. Mt. 5, 1–12.	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. (083) 84 277	lord.: 19.00 sond.: 11.00
7. Ferial. 1. Kong. 17, 7–16. Mt. 5, 13–16.	Trondheim <i>St. Olav kirke</i>	Schirmersgt. 1 Tlf. (07) 52 12 14	9.00 11.00
8. Ferial. 1. Kong. 18, 20–39. Mt. 5, 17–19.	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Botnegt. 22 Tlf. (033) 11 949	11.00
9. Efrem, diakon og kirkelærer. 1. Kong. 18, 41–46. Mt. 5, 20–26.	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. (05) 51 25 10	Etter avtale
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Kviltunvn. 6B Tlf. (071) 37 558	lord.: 17.00 sond.: 8.30 11.00

Neste nummer utgis 10. juni. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Medarbeidere:
Tollef Berg
Liv Greni
Kjell Arild Pollestad o.p.
Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57
Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Årsabonnement (Norge): kr. 180, —.
Øvrige europeiske land: kr. 215, —.
Andre verdensdeler: kr. 230, —.
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**TRENGER DU EN GAVE
TIL KONFIRMANTEN?**

Av bøker nevner vi:

I Ditt nærvær, kr. 52, —

Det Nye Testamente, overs. av

E. Gunnes med innledn. og kommentarer,
kr. 60, —.

Bibelen i skinn m/gullsn. i blått, rødt og
sort, kr. 445, — og i flere andre billigere
utgaver.

Messeboken i skinn, kr. 270, —

Messeboken i plast, kr. 196, —.

H. Clausen: **Katolsk mini leksikon**, (dansk)
kr. 235, —.

Phil Bosmans bøker å kr. 118, —.

Lykkens blomster

Kjære medmenneske

Kjærlighet

Ja! Optimistene vil overleve.

Lech Walesa: **En vei av håp**,

kr. 248, —

S. Undset: **Caterina av Siena**,

kr. 139, —

D. H. Camara: **Tusen grunner til å leve**,

kr. 108, —.

Fra Aschehougs Gigantbokserie:

S. Undset: **Kristin Lavransdatter I-III**,

kr. 118, —

Fr. Werfel: **Sangen om Bernadette**,

kr. 118, —.

Stort utvalg i kors i bronse, sølv, gull.
Ikoner, lys, folkemusikk, gregoriansk sang
på plater, kassetter og CD'er - gavekort.

VI SENDER OVER HELE LANDET

Mand. — fred.

9.30 — 16.30

Torsd. 9.30 — 17.30

Lørd. 9.30 — 13.30

Tlf. (02) 20 72 48

BØKER FOR DEM!

«— Jeg er meget glad for denne boken om Frans som, selv om den er skrevet på katolske premisser, har meget å si også til oss andre—». Ingvar Haddal i *Vårt Land* om *van Doorniks: Frans av Assisi. En profet for vår tid*. Gavebok til kun kr. 38, —.

«— Desto mer prisverdig er det derfor at det lille St. Olav Forlag på nytt gav ut *Mauriacs selvbiografiske «Min tro»*, het det i *Vårt Land* i en omtale skrevet av Alf van der Hagen. Boken koster bare kr. 50, —.

«— Det er derfor en hel begivenhet at vi for første gang på norsk har fått en bok med hans egne skrifter» skrev Ingebrigt Dahle i *Drammens Tidende* da *Frans av Assisis skrifter* kom på norsk. Vakker bok, innbundet, illustrert, kr. 72, —.

— Dette engelske middelalderskrift hører hjemme i en stor europeisk tradisjon som på det nærmeste ikke har eksistert i dette land. Ethvert oversatt bidrag får man ta imot med takk». Håvard Rem i *Aftenposten* om *«Innhyllet i kjærlighet» av Julian av Norwich*. Vakker liten bok, kun kr. 65, —.

St. Olav Forlag ville vært et rikt forlag om glimrende kritikker ga gode inntekter. Men det er *salget som gir penger til nye, glimrende bøker*. Vi har flere bøker under arbeid, De kan hjelpe oss ved å kjøpe våre eldre bøker, de er like aktuelle i dag. Har De bøkene, så er de gode og rimelige gaver.

Besøk nærmeste bokhandel, eller skriv til St. Olav Bokhandel, Akersveien 14, 0177 Oslo 1.

St. Olav Forlag.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 — SERVICE (02) 66 58 60 — 66 58 61

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 — 30 84 53

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Blikk
på tiden

Kanskje Paven. Kanskje Olsok?

Ka-anskje kommer Kongen...

Ka-anskje kommer Paven...

Nei, nå er det sikkert. Hvis Gud vil.

Vi har bare øyeblikket og fortiden som vi vet noe om. Fremtiden ligger i Guds hånd. Og i våre hender? Det også, men la oss ikke bli for skråsikre på det.

Paven kommer juni 1988. Joda, planene er klare som en krystallkule med snøvær inni. Snu kulen opp-ned, så er alt bare snø. Vent litt, så ser du det lille landskapet der snøen har lagt seg.

Paven kommer, og paven reiser. Noen hektiske timer her og noen hektiske timer der. Til inspirasjon — eller til utmattelse?

Spørsmålet har allerede meldt seg: Hvordan skal det gå når en så liten kirke som vår skal ta imot en hel pave i to hele dager til ende? Makter vi dette?

Jo! roper optimistene glade.

Jo, mumler pessimistene innett. Stolte og stae står vi der. *Klart* vi klarer det! *Klart* vi klarer å ta imot en hel pave og hele hans følge denne

ene gang i historien da vi har en reiseglad pave som attpåtil vil se til oss i nord.

Klart!

Men, smyger tvilen seg inn bakfra: Til inspirasjon, — eller til utmattelse? Paven kommer for å besøke oss katolikker i utkanten. Skulle ikke det være til inspirasjon for vårt videre daglige liv i Kirken? Eller vil én dag med paven utmatte oss fullstendig, slik at alt annet liv i Kirken må glemmes dette året?

Nei, selvfølgelig, messene holder vi enten det blir sånn eller sånn. Og undervisningen, den går sin gang for de kommende slekter. Men alt det andre — skulle vi ikke nettopp orke det til neste år når paven kommer? Skulle ikke besøket fra Vatikanet øke vår interesse for åndelige sysler? Eller vil vi ta ut alle våre krefter på disse få timene i tre av våre byer?

Ka-anskje kommer Paven...

Hører du forventningen i Knutsen og Ludvigsens melodi? Kjenner du den gleden tonene gir i maven når du går opp på ka-anskje...?

Var det ikke *den* vi skulle ha i neste års juni-besøk, gleden? Skulle hyrden fra Roma ødelegge forventningsgleden gjennom utmattelse av en hel kirke i forberedelsene det neste året?

Jeg tror ikke det. Men kom ikke og si at det er jeg som er gal. Det er andre fornuftige mennesker i Kirken som nå spør: Går det an å feire Olsok som vi pleier det året Paven kommer?

Ja, nettopp. Slik er spørsmålet:

Går det an å feire Olsok som vanlig det året Paven kommer?

Jeg lurer på hva Johannes Paul II sier hvis noen nevner det for ham. Jeg tipper han vil le det bort som en spøk. For han vil vel ikke mene at Kirken her og der i verden skal la være å feire sine nasjonalhelgener med retrett og valfart det året han kommer på besøk? Han vil vel ikke at vi gjennom hans besøk skal inspireres til å *legge ned* aktivitet som dreier seg om bønn, meditasjon og ettertanke med Kristus i sentrum? Han vil vel ikke at vi i en liten utkantkirke skal sløyfe vår årlige åpne samling på tvers av menighetsgrenser? Sløyfe det som bidrar til besinnelse på vår identitet som kirke her hos oss?

Nei. Jeg tror ikke det. Ikke etter hva vi har sett fra pavens besøk til andre land. Har han ikke nettopp lagt vekt på å trekke frem betydningen av den lokale kirkes skytshelgen? Og om han ikke kan komme til Stiklestad og selv være med på valfarten til Olsok, så vil han sette stor pris på å få feire gudstjeneste i den kirken der Hellig Olav ligger gravlagt.

Og vi — lar vi oss utmatte så lett av et par dagers besøk? Eller lar vi nettopp dette besøket inspirere oss både før og etter til *økt* bønn, meditasjon, ettertanke og oppbygging av fellesskapet? For eksempel ved å prioritere retretter, samlingsdager og valfart nettopp nå.

Paven kommer! Hvis Gud vil.

Kristins søster